

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ**

**Katedra:** Historie

**Studijní program:** Historická studia

**Studijní obor:** Kulturněhistorická a muzeologická studia

## **Základní školství v Bakově nad Jizerou v letech 1869–1914**

### **Basic education in Bakov nad Jizerou in 1869–1914**

**Bakalářská práce:** 13–FP–KHI– 0145

**Autor:**

Andrea LOUČOVÁ

**Podpis:**

---

**Vedoucí práce:** PhDr. Miloslava Melanová

**Konzultant:**

**Počet**

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
66	0	0	2	5	2

V Liberci dne: 28. 6. 2013

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea Loučová**  
Osobní číslo: **P10000755**  
Studijní program: **B7106 Historická studia**  
Studijní obor: **Kulturněhistorická a muzeologická studia**  
Název tématu: **Základní školství v Bakově nad Jizerou v letech 1869 - 1914**  
Zadávající katedra: **Katedra historie**

### Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je popsat vznik a vývoj základního školství v Bakově nad Jizerou v období od vydání Říšského zákona v r. 1869 do první světové války. Autorka bude sledovat organizační vývoj obecních a měšťanských škol v měnících se společenských a politických podmínkách. Analýzou pramenů vycházejících z činnosti školy se pokusí nastínit místo školy a postavení učitelů v malém středočeském městě.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí bakalářské práce:

**PhDr. Miloslava Melanová**

Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce: **27. dubna 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2013**



doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.  
děkan

L.S.



PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.  
vedoucí katedry

V Liberci dne 27. dubna 2012

# Příloha zadání bakalářské práce

## Seznam odborné literatury:

### Prameny:

Státní oblastní archiv v Praze - Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Archiv města Bakov nad Jizerou

Státní oblastní archiv v Praze - Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Obecná a měšťanská škola dívčí Bakov nad Jizerou

Státní oblastní archiv v Praze - Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Obecná a měšťanská škola chlapecká Bakov nad Jizerou

Státní oblastní archiv v Praze - Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Obecná škola Bakov nad Jizerou

Státní oblastní archiv v Praze - Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Okresní školní výbor Mnichovo Hradiště

### Literatura:

Vladimír BEDNÁŘ, Stezkami domova, Bakov nad Jizerou 2002, 301 s.

Jan A. HEROLD, Mnichovohradištsko: Přírodou a památkami, Mnichovo  
Hradiště 1914, 63 s.

Otakar KÁDNER, Vývoj a dnešní soustava školství. Díl 1., Praha 1929, 549 s.

Otakar KÁDNER, Vývoj a dnešní soustava školství. Díl 2., Praha 1931, 651 s.

Tomáš KASPER - Dana KASPEROVÁ, Dějiny pedagogiky, Praha 2008, 224 s.

Milena LENDEROVÁ - Karel RÝDL, Radostné dětství?, Praha 2006, 376 s.

Karel SELLNER, Popis soudního okresu Mnichovohradištského, Bakov nad  
Jizerou 1906, 14 s.

Jan ŠAFRÁNEK, Školy české. Obraz jejich vývoje a osudů. 2. svazek 1848 -  
1913, Praha 1918, 452 s.

Josef Vítězslav ŠIMÁK, Dějinné paměti okresu mnichovohradištského. 1. díl,  
Praha 1917, 460 s.

Josef Vítězslav ŠIMÁK, Soupis památek historických a uměleckých v okrese  
mnichovohradištském. Díl 1., Praha 1930, 648 s.

Růžena VÁŇOVÁ - Karel RÝDL - Josef VALENTA, Výchova a vzdělání  
v českých dějinách. Díl 4., Praha 1996, 311 s.

## Čestné prohlášení

**Název práce:** Základní školství v Bakově nad Jizerou v letech  
1869–1914  
**Jméno a příjmení autora:** Andrea Loučová  
**Osobní číslo:** P10000755

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 28. 6. 2013

---

Andrea Loučová

## **Poděkování**

Touto prací bych chtěla poděkovat své vedoucí bakalářské práce PhDr. Miloslavě Melanové za podporu, konzultace a připomínky při vypracovávání bakalářské práce. Dále chci poděkovat svým rodičům za umožnění studií, trpělivost a podporu v rámci celého studia a při vypracování této práce.

## **Abstrakt**

Závěrečná práce se věnuje dějinám školství v Bakově nad Jizerou v letech 1869 až 1914. Na počátku práce je stručně shrnut i vývoj školství před rokem 1869. Zkoumané období začíná přijetím školského zákona ze 14. května 1869, kdy byla v Bakově nad Jizerou zřízena obecná škola. Práce popisuje rozšiřování školy, kdy postupně přibývaly třídy. Po zřízení pětileté obecné školy byly zakládány paralelní třídy. Práce se zabývá chodem a organizací obecné školy. V roce 1900 byla dosavadní koedukovaná obecná škola rozdělena na obecnou školu chlapeckou a obecnou školu dívčí. Práce popisuje vývoj v oddělených ústavech. V roce 1906 byla v Bakově nad Jizerou založena měšťanská škola chlapecká. Zkoumán je i rozvoj školních budov. Se zvyšováním kapacity škol se rozšiřovaly i prostory pro výuku. V roce 1906 byla postavena nová školní budova pro obecnou školu a o rok později přistaveno křídlo pro měšťanskou školu. Tato budova je sídlem základní školy dodnes. V poslední části se práce věnuje i učitelům a učitelkám působícím na bakovských školách.

Klíčová slova: Bakov nad Jizerou, dějiny školství, obecná škola, měšťanská škola, obecná škola chlapecká, obecná škola dívčí

## **Abstract**

This thesis is devoted to the history of education in Bakov nad Jizerou between years 1869 and 1914. Also a brief summary of development of education till the year 1869 is described at the beginning of the thesis, but the main researched period begins with the day of the acceptance of the Education Act – 14th May 1869, which is also the date when there was a primary school founded in Bakov nad Jizerou. The thesis describes school expansion, the way of class extension and how the new class were founded. After founding a five-grade school were established parallel class. Also the operation and organization of the primary school is covered in the thesis. In 1900 was the current co-educational primary school divided into elementary boy school and elementary girl school. The thesis describes the development of those separate institutions. In 1906, the city of Bakov founded town boy school. Also the development of school buildings in Bakov is described. Mentioned is as well the increase of single schools capacities bringing the need for additional spaces for teaching. In 1906 the city of Bakov built a new school building for the primary school and a year later the new wing of the building to place the town school was built. This building is currently the seat of the primary school. The last part of this thesis mentions single teachers and teachers work at schools of Bakov.

Keywords: Bakov nad Jizerou, history of Education, elementary school, town school, elementary boy school, elementary girl school



## Obsah

Úvod .....	11
Rozbor pramenů a literatury .....	12
1. Bakov nad Jizerou .....	14
2. Školství v Bakově nad Jizerou před rokem 1869 .....	17
3. Dějiny školství v Bakově nad Jizerou v letech 1869 až 1900 .....	19
3.1. Období let 1869 až 1883 .....	19
3.2. Období let 1883 až 1900 .....	24
4. Školství v Bakově nad Jizerou v letech 1900 až 1914 .....	30
4.1. Chlapecká škola obecná v Bakově nad Jizerou .....	32
4.2. Dívčí škola obecná v Bakově nad Jizerou .....	35
4.3. Měšťanská škola chlapecká v Bakově nad Jizerou .....	38
5. Učitelé působící na školách v Bakově nad Jizerou v letech 1869 až 1914 .....	42
5.1. Řídící učitelé .....	42
5.2. Učitelé a podučitelé .....	45
Závěr .....	58
Použité prameny .....	59
Použitá literatura .....	60
Příloha A .....	62
Příloha B .....	65

## **Seznam tabulek**

Tabulka 1: Stupnice hodnocení žáků na obecné škole. ....	29
Tabulka 2: Stupnice hodnocení žáků na měšťanské škole. ....	41

## Úvod

Ve své bakalářské práci se budu věnovat tématu vývoje základního školství v Bakově nad Jizerou v období od vydání Říšského zákona v roce 1869 do první světové války. Cílem práce je na základě studia archivních pramenů popsat rozvoj školství v malém středočeském městě. Nejdříve bych chtěla seznámit čtenáře s městem Bakov nad Jizerou. V další kapitole stručně shrnu vznik školství v Bakově nad Jizerou a jeho vývoj až do roku 1869. Hlavním úkolem práce je popsat období od roku 1869. V tomto roce byla v Bakově nad Jizerou na základě školského zákona zřízena obecná škola. Tomu se budu věnovat v první kapitole. V další kapitole se chci zaměřit na rozdělení dosavadní koedukované obecné školy na dva ústavy, obecnou školu chlapeckou a obecnou školu dívčí. Součástí kapitoly by měla být část věnovaná měšťanské škole chlapecké, která byla v Bakově nad Jizerou zřízena v roce 1906. Cílem výzkumu je popsat organizační vývoj obecných a měšťanských škol, jejich rozšiřování z důvodu narůstání počtu dětí a proměny v učitelském sboru. Popsán bude každodenní chod škol. V poslední kapitole se zaměřím na učitelský sbor všech bakovských škol. Na základě archivních pramenů uvedu osobní a profesní data většiny učitelů a učitelek, kteří v Bakově nad Jizerou působili v letech 1869 až 1914.

## Rozbor pramenů a literatury

Základními prameny této práce jsou archivní materiály ze Státního okresního archivu v Mladé Boleslavi týkající se školství v Bakově nad Jizerou. První zkoumané období je z let 1869 až 1900. Pro toto období je klíčový fond Obecná škola Bakov nad Jizerou. Tento fond je plně zpracovaný a přístupný. Inventář k fondu je k dispozici i online na internetových stránkách SOkA Mladá Boleslav. Fond obsahuje výkazy docházky a prospěchu všech tříd z let 1869 až 1900, třídní knihy ze školních let 1873/1874 a 1897/1898, index žákovské knihovny z roku 1887 a soupis knih pro chudé z let 1894 až 1897. Hlavním zdrojem informací byly výkazy docházky a prospěchu. V těchto výkazech byly užitečné informace o počtech žáků ve třídách, o vyučovaných předmětech v jednotlivých ročnících, o pravidelnosti docházky žáků a o učitelích, kteří v dané třídě učili.

Další zkoumané období je z let 1900 až 1914. Pro tuto dobu jsou k dispozici dva fondy ze Státního okresního archivu v Mladé Boleslavi. Fond Obecná a měšťanská škola chlapecká Bakov nad Jizerou a fond Obecná a měšťanská škola dívčí Bakov nad Jizerou. Fond Obecná a měšťanská škola chlapecká uchovává materiály z let 1900 až 1948. Pro tuto práci jsou hlavní zápisy z porad učitelského sboru, výkazy docházky a prospěchu pro obecnou školu a od roku 1906 výkazy docházky a prospěchu pro měšťanskou školu. Další materiály z toho fondu jsou z pozdějších let. Zápisy z porad učitelského sboru obecné a později i měšťanské školy jsou velmi podrobné. V zápisech jsou cenné informace o chodu školy, o každodenním fungování školy, o důležitých událostech ve škole. Jsou zde údaje o stavu učitelského sboru i osobní informace o učitelích. Tento fond je zpracovaný a přístupný. Inventář je k dispozici na internetových stránkách SOkA Mladá Boleslav. Dalším významným fondem pro toto období je Obecná a měšťanská škola dívčí Bakov nad Jizerou. Tento fond je bohužel z velké části nezpracovaný, tudíž nepřístupný. I přesto mi bylo umožněno vidět dvě knihy se zápisy z porad učitelského sboru. Zápisy mají stejnou strukturu jako zápisy z chlapecké školy. Ale je zde velmi málo informací o počtech žákyň chodících na obecnou školu dívčí.

Část věnovaná učitelům působících v Bakově nad Jizerou je vytvořena na základě materiálů z fondu Okresní školní výbor Mnichovo Hradiště. K dispozici byly dvě knihy s informacemi o jednotlivých učitelích působících v mnichovohradišském

okrese. V těchto knihách lze nalézt většinu bakovských učitelů a učitelek. U každého je zaznamenáno datum a místo narození, stav, absolvované studium a data složených zkoušek. Významné jsou informace o místech, kde daný učitel působil. Je zde uvedeno město, kategorie školy, služební charakter (podučitel, učitel, apod.), doba působení na dané škole a číslo dekretu, kterým byl učitel na dané místo ustanoven. Občas je uveden i plat a pochvaly, které učitel obdržel. Zajímavým zdrojem informací by mohl být fond Místní školní rada Bakov nad Jizerou. Obsahuje materiály z let 1867 až 1940. Fond je bohužel nezpracovaný a nepřístupný. Přínosem by jistě byly kroniky škol, nejsou ale pro toto období k dispozici. Je pravděpodobné, že byly vedeny, ale zřejmě se nedochovaly, nebo se ztratily.

Literatura, která by se věnovala bakovskému školství, není. Milníky vývoje školství i města Bakova nad Jizerou zaznamenává Vladimír Bednář ve svém díle *Bakov nad Jizerou V zrcadle staletí*. Nemalé množství informací o dějinách školství obsahují články Aloise Havla v městském zpravodaji. Periodikum *Bakovsko – Události z přítomnosti a minulosti* vycházelo v letech 1959 až 1966. Do současného městského zpravodaje Bakovsko, které vychází od roku 2001, píše o dějinách školství a dějinách města Bakova nad Jizerou Vladimír Bednář. O městě Bakov nad Jizerou píše Karel Kuča v díle *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Významné je dílo Josefa Vítězslava Šimáka *Dějinné paměti okresu mnichovohradištského*, které pojednává o dějinách Bakova nad Jizerou do roku 1620. V přílohách jsou k dispozici přepisy privilegií udělených Bakovu. K dějinám školství byly pro mou práci stěžejní publikace *Vývoj a dnešní soustava školství. Díl 1.* od Otakara Kádnera, od Tomáše Kaspera a Dany Kasperové *Dějiny pedagogiky* a od Mileny Lenderové a Karla Rýdla *Radostné dětství?*. Stručný přehled o tématu podávají i díla *Přehled dějiny pedagogiky* od Jana Hábla a Kamila Janíše a *Stručný průvodce dějinami pedagogiky* od Vladimíra Štveráka a Milady Čadské.

## 1. Bakov nad Jizerou

Bakov nad Jizerou, město ve středočeském kraji, pravděpodobně založili cisterciáci z nedalekého kláštera Hradiště v době kolonizace českých zemí ve 13. století. Název města byl prvně zaznamenán v roce 1345 jako „*villa in Bakaw*“.<sup>1</sup>

V této době byla postavena i první dřevěná kaple Panny Marie, na místě dnešního kostela svatého Bartoloměje. První písemná zmínka o Bakově pochází z roku 1345. Markvart ze Zvířetic odkoupil Bakov i s okolními vesnicemi od cisterciáků a připojil ho ke svému zvířetickému panství. Během husitských válek zvířetickým panství několikrát táhla vojska ale hrad i okolní vesnice zůstaly uchráněny. V druhé polovině 15. století se v Bakově začalo rozvíjet hospodářství. Objevila se první řemesla, mezi nimiž byli hrnčíři, ševci, pekaři, řezníci, kováři a další.

28. července roku 1497 Hašek ze Zvířetic získal od krále Vladislava II. pro Bakov městskou pečeť a právo pořádat trhy.<sup>2</sup> Tak byl Bakov povýšen na město. Na počátku 16. století byl postaven pozdně gotický hřbitovní kostel svaté Barbory.<sup>3</sup> „*Zřejmě už v roce 1504 nebo krátce po něm prodává Hašek ze Zvířetic celé panství Václavu Sezimovi z Ústí a jeho bratřím Zdeňku, Janovi a Bedřichovi.*“<sup>4</sup> Ale již roku 1528 od nich celé zvířetické panství odkoupil Jan z Vartemberka. V roce 1556 přešlo panství do rukou českokamenické větve Vartemberků. Ovšem po jejich příchodu byl Bakov opět zatížen feudálními povinnostmi a to včetně odvádění naturálních dávek a roboty. V 2. polovině 16. století byl postaven kostel svatého Bartoloměje ve stylu pozdní gotiky na místě původní kaple Panny Marie.

V roce 1590 udělil Jindřich Zikmund z Vartemberka Bakovu další městská práva, právo várečné, solné a kšaftu (dědictví vlastního majetku).<sup>5</sup> V témže roce se také poprvé Bakov uvádí „nad Jizerou“. V této době také vznikla renesanční hřbitovní brána před kostelem svaté Barbory. V roce 1612 Vartemberkové prodali Zvířetice Jiřímu

---

<sup>1</sup> PROFOUS, Antonín: *Místní jména v Čechách*. Praha, Česká akademie věd a umění 1947. S. 24.

<sup>2</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: *Bakov nad Jizerou v zrcadle staletí*. Bakov nad Jizerou, Městský úřad Bakov nad Jizerou 1997. S. 9–10.

<sup>3</sup> KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 1*. Praha, Libri 1996, ISBN 80-85983-13-3. S. 49.

<sup>4</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: *Bakov n. J. v zrcadle staletí*, s. 10.

<sup>5</sup> ŠIMÁK, Josef Vítězslav: *Dějinné paměti okresu mnichovohradištského. Díl 1*. Praha, Okresní výbor Mnichovo-Hradištský 1917. S. 351–355.

Vratislavovi z Mitrovic a ten po svém nástupu zbavil občany města všech dávek vrchnosti.<sup>6</sup> Panství odkázal svému synovci Janu Vlkovi z Kvitkova.<sup>7</sup> Po bitvě na Bílé hoře mu bylo zvířetické panství zkonfiskováno. V roce 1623 koupil panství Albrecht z Valdštejna a poté ho přenechal Maxmiliánovi z Valdštejna. Valdštejnové v Bakově opět obnovili feudální rentu, kterou jim obec odváděla. V roce 1643 bylo celé město Bakov, stejně jako Mnichovo Hradiště, po vpádu Švédů vypáleno. Po třicetileté válce došlo k obnově a přestavbě města a hrabě Arnošt Josef vrátil Bakovu některá z jeho privilegií. Zásluhou Arnošta z Valdštejna vzniklo v Bakově v roce 1689 Literátské bratrstvo.<sup>8</sup> V roce 1693 po zásahu blesku vyhořel zvířetický zámek a správa panství se musela přestěhovat do dnešního Kláštera Hradiště.<sup>9</sup> Od dalšího požáru na zámku v roce 1720, byl objekt trvale opuštěn.

Od počátku 18. století upadalo tradiční bakovské řemeslo hrnčířství. Bakov se začal zabývat výrobou orobincového zboží, typickou jen pro Bakov a jeho okolí. Po roce 1700 byl přestavěn hřbitovní kostel svaté Barbory v barokním stylu. Autorem barokního oltáře v kostele je kosmonoský sochař Josef Jelínek. Mezi jeho další díla v Bakově patří morový sloup svaté Trojice se sousoším českých patronů z let 1727 až 1729, který stojí uprostřed náměstí, a socha svatého Jana Nepomuckého, dnes umístěná za kostelem svatého Bartoloměje. Kvůli každoročním povodním bylo roku 1753 přeloženo koryto řeky Jizery dál na sever od města.

V letech 1799 až 1800 byla vystavěna nová budova městské radnice. Během druhé poloviny 18. století, z důvodu nedostatku orobince, upadala tradiční výroba orobincového zboží v Bakově. Toto řemeslo nahradilo košíkářství, které se v Bakově udrželo až do 20. století. V roce 1843 měla obec 1393 obyvatel žijících ve 180 domech.<sup>10</sup> V roce 1866 bylo město vydrancováno pruskými vojsky. O rok později byla zbudována železniční dráha do České Lípy a bylo vybudováno nové nádraží v Podhradí. V témže roce byla otevřena první bakovská pošta. V roce 1890 vznikla dnešní vlaková

---

<sup>6</sup> ŠIMÁK, Josef Vítězslav: *Dějinné paměti*, s. 364–366.

<sup>7</sup> ŠIMÁK, Josef Vítězslav: *Dějinné paměti*, s. 366–368.

<sup>8</sup> BENEŠ, Luděk – KOTLABA, Radek – MATTA, Jiří: *Mladoboleslavsko v proměnách času*. Praha, Libri 1997, ISBN 80-85983-34-6. S. 99.

<sup>9</sup> HEROLD, Jan Adolf: *Mnichovohradištsko: Přírodou a památkami*, Mnichovo Hradiště, Odbor K. Č. T. 1914. S. 6.

<sup>10</sup> KUČA, Karel: *Města a městečka*, s. 48.

zastávka Bakov město. V roce 1867 byl také založen zpěvácký spolek Slavoj.<sup>11</sup> O dva roky později zachvátil město další z mnoha požárů. Podlehlo 112 domů a kostel. Od počátku 70. let 19. století vznikaly v Bakově četné spolky. V roce 1872 vznikla Měšťanská beseda. O rok déle byl založen ochotnický divadelní spolek Tyl, avšak ochotnické divadlo se v Bakově hrálo již od 30. let 19. století.<sup>12</sup> Spolek Tyl sídlí dodnes v budově radnice. V září roku 1879 byl zřízen spolek svatého Václava na podporu chudých školních dětí a dobrovolný hasičský sbor. 28. června 1885 byla v Bakově ustavena Tělocvičná jednota Sokol a prvním starostou spolku byl Josef Ladislav Koloc.<sup>13</sup> V roce 1905 byl v Sokole zřízen i dámský oddíl. Oblíbeným sportem bakováků vždy byl fotbal. Již v roce 1914 vznikl fotbalový klub s názvem Sportovní klub Bakov nad Jizerou.

Po první světové válce se město začalo rozrůstat směrem na východ k Trenčínu. Probíhala výstavba nových rodinných domků. V roce 1921 žilo v obci již 2950 obyvatel ve 450 domech.<sup>14</sup> V roce 1926 byla postavena Sokolovna a v roce 1928 byl založen tenisový klub LTC.<sup>15</sup> O rok později v roce 1929 se otevřela budova městské spořitelny, kde od té doby dodnes sídlí obecní úřad. V roce 1934 vznikla v Bakově Tělovýchovná jednota Orel a v témže roce si postavila tělocvičnu. Do roku 1960 patřil Bakov nad Jizerou do okresu Mnichovo Hradiště, poté přešel pod Mladou Boleslav. V roce 1990 došlo k ničivému požáru radnice města a tak byla provedena její rozsáhlá rekonstrukce.

---

<sup>11</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: 120 let bakovského Sokola, in: *Bakovsko*, roč. 4., 2005, č. 6, s. 8.

<sup>12</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: Z historie divadelního sdružení Tyl v Bakově, in: *Bakovsko*, roč. 2, 2003, č. 8, s. 5.

<sup>13</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: 120 let bakovského Sokola, in: *Bakovsko*, roč. 4., 2005, č. 6, s. 9.

<sup>14</sup> KUČA, Karel: *Města a městečka*, s. 48.

<sup>15</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: 120 let bakovského Sokola, in: *Bakovsko*, roč. 4., 2005, č. 10, s. 9.



## 2. Školství v Bakově nad Jizerou před rokem 1869

První písemná zmínka o škole v Bakově nad Jizerou je z roku 1590 z privilegia Jindřicha Zikmunda z Vartemberka, v němž je škola zmiňována. Pokud zemřel někdo bez dědice, připadla třetina jeho majetku škole a špitálu.<sup>16</sup> První školní budova byla dřevěná a stála na místě dnešní fary u kostela svatého Bartoloměje na náměstí. Zpráva o další školní budově, vybudované na stále stejném místě, je z roku 1656 a jejím kantorem byl Václav Peregrinus.<sup>17</sup> Kolem roku 1674 vyučoval v Bakově Tomáš Rotelius Kostelecký. Od roku 1713 působil na bakovské škole kantor Jiří Rotelius.<sup>18</sup> V této době byla postavena nová školní budova na starých základech a byla opět dřevěná. Do roku 1747 vyučoval na farní škole v Bakově učitel Jiří Linek, po něm nastoupil na učitelské místo jeho syn Jiří Ignác Linek.

V roce 1774 vydala Marie Terezie školský patent, který všem farním obcím ukládal zřídit obecnou triviální školu a zároveň zavedl povinnou šestiletou školní docházku pro děti od šesti do dvanácti let. V témže roce bylo rozhodnuto postavit zděnou školní budovu. Ta ale ještě nedostavěná vyhořela, a protože nebyly prostředky na dostavbu, stala se z ní fara. Původní fara již také nevyhovovala, tak přešla pod město a to ji nechalo zbourat. Na jejím místě vystavělo město jinou školní budovu, ovšem opět dřevěnou, která byla pouze přenesena z Klokočky. Tato budova s číslem popisným 84 sloužila jako škola do roku 1824, kdy byla přestavěna na kamennou. Stála již na místě pozdější dívčí školy obecné, tedy dnešní budovy městské knihovny a muzea.

V 18. století byl v Bakově na vysoké úrovni hudební život, úzce spojený se školou a životem učitele. V druhé polovině 18. století v Bakově působil jako učitel hudebník a skladatel Jiří Ignác Linek.<sup>19</sup> Narodil se 21. ledna 1725 jako čtvrté ze sedmi dětí. Jeho otec Jiří Linek byl městský radní, písař a učitel. Jiří Ignác se učil u varhaníka Červinky v Mladé Boleslavi, poté v Praze u skladatele Segera a v Sobotce u Josefa Svobody. V letech 1735 až 1736 studoval na piaristické koleji v Kosmonosích. Do učitelského úřadu v jednotřídní škole v Bakově nad Jizerou nastoupil po svém otci 11. září 1747. Linek byl prvním významným učitelem v Bakově i ředitelem literátského kůru farního kostela svatého Bartoloměje. V roce 1747 se oženil s Terezií Čapkovou

---

<sup>16</sup> ŠIMÁK, Josef Vítězslav: *Dějinné paměti*, s. 351–355.

<sup>17</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: *Bakov n. J. v zrcadle staletí*, s. 18.

<sup>18</sup> HAVEL, Alois: *Dějiny školy v Bakově*, in: *Bakovsko*, roč. 3, 1961, č. 8, s. 7.

<sup>19</sup> TOMANDLOVÁ, Eva: Jiří Ignác Linek a hudební život v Bakově, in: *Bakovsko*, roč. 1, 1959, č. 8, s. 2.

z Jičína, měli spolu pět dětí. Aby zlepšil sociální poměry rodiny, byl zaměstnán také jako městský písař. V roce 1775 složil zkoušku ke způsobilosti učit na triviální škole. Roku 1759 se stal prvním starším literátského a muzikantského kůru. Zemřel 30. prosince 1791 následkem těžké tuberkulózy.

Většina Linkovy skladatelské tvorby je církevní hudba. Skládal ale i pastorální symfonie. Dochovalo se mnoho jeho skladeb a jsou uloženy v muzeu v Bakově nad Jizerou a v Národním muzeu v Praze. Další jsou v Brně, Turnově a Sloupu ale i ve vzdálenějších částech republiky. V Bakově nad Jizerou byl 25. října 2005 Jiřímu Ignáci Linkovi v parku u kostela svatého Bartoloměje odhalen pomník.

Linkovým nástupcem na postu řídícího učitele i varhaníka byl Jan Fibiger, narozený v Bakově nad Jizerou v roce 1760.<sup>20</sup> Působil na bakovské škole od roku 1791 až do své smrti v roce 1851. Byl velkým obdivovatelem Linky a pečoval o veškerou Linkovu skladatelskou pozůstalost. Jan Fibiger byl jediným učitelem tehdejší jednotřídní triviální školy, do které chodilo kolem 124 žáků ve věku od šesti do dvanácti let.<sup>21</sup> Ve škole se učilo triviu, tedy čtení, psaní a počítání, a náboženství. Bakovská škola byla koedukovaná a měly do ní docházet i děti z okolních obcí (Malá Bělá, Nová Ves, Klokočka, Dolánky, Horka, Trenčín, Čihádka, Zvířetice, Podhradí, Rečkov, Veselá, Buda, Dalešice, Chudoplesy, Bítouchov, Násedlnice, Studénka, Haškov a Zájezda).

Kolem roku 1800 byla škola rozšířena o druhou třídu, ve které vyučoval učitelský pomocník Josef Horák.<sup>22</sup> V říjnu roku 1824 byla dostavěna nová kamenná školní budova, na místě staré dřevěné. V přízemí se nacházely byty pro učitele a pomocníka a v prvním patře byly dvě třídy. Roku 1829 nastoupil do školy podučitel Augustin Fibiger a působil zde až do svého odchodu do penze v roce 1872.

Po řídícím učiteli Janu Fibigerovi přišel do bakovské školy v roce 1851 Josef Tondr a s ním i další podučitel Ignác Levý. Po nástupu do služby se Tondr snažil původní stav školy zlepšit. Budova z roku 1824 byla ve velmi špatném stavu. Do příštího roku se mu podařilo nechat přestavět učitelský byt. Kvůli velkému počtu dětí ve škole se Tondr zasazoval o zřízení další, tedy třetí, třídy. Podařilo se mu to roku 1855. Nová učebna byla vybudována na místě tehdejšího bytu pro podučitele a spížírny v přízemí. 5. září 1869 vypukl v Bakově požár a schvátíl dvě třetiny města. Školu se i přes šířící se požár z fary podařilo zachránit.

---

<sup>20</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: Bakovské školství v konci 18. století, in: *Bakovsko*, roč. 2, 2003, č. 7, s. 3.

<sup>21</sup> Tamtéž.

<sup>22</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: *Bakov n. J. v zrcadle staletí*, s. 25.

### 3. Dějiny školství v Bakově nad Jizerou v letech 1869 až 1900

#### 3.1. Období let 1869 až 1883

V roce 1870, počátkem školního roku, se z trojtřídní triviální školy v Bakově nad Jizerou stala škola obecná. To se událo na základě říšského zákona ze 14. května 1869, kterým se ustanovila nová pravidla pro vyučování. *„Školy obecné zřízeny jsou k tomu, aby děti v mravnosti a nábožnosti vychovávaly, ducha jejich vyvíjely, známostí a zručností, jichž mají k dalšímu vzdělání v životě potřebí, jim poskytovaly a byly základem, aby z nich stali se hodní lidé a občané.“*<sup>23</sup>

Obecné školy, pokud byly zřízeny státem, zemí nebo obcí, byly veřejným ústavem a mohly ho navštěvovat děti jakéhokoliv náboženského vyznání. Povinná školní docházka z tohoto zákona vyplývala pro děti starší šesti let a trvala do dokončených čtrnácti let. Omluveny z povinné docházky byly děti, které měly nějaké duševní nebo fyzické postižení, které bránilo v docházce. Dále byly omluveny děti, které se učily doma, navštěvovaly nějakou soukromou školu, nebo se vzdělávaly na některé vyšší škole. Za pravidelnou docházku dětí zodpovídali jejich rodiče nebo zástupci. Tito byli také povinni obstarat dětem školní pomůcky a učebnice.

Již od roku 1852 působil v bakovské škole jako řídící učitel Josef Tondr. V říjnu roku 1869 nastoupil do školy podučitel Josef Nejedlý. Ve školním roce 1869/1870 do první třídy stále ještě farní triviální školy trojtřídní nastoupilo 94 chlapců a 119 dívek. Třídním učitelem byl Josef Tondr. Školu navštěvovaly i děti z mnoha přilehlých obcí: Nová Ves, Rečkov, Klokočka, Dalešice, Podhradí, Zvířetice, Chudoplesy, Horka, Trenčín a Bítouchov, Malá Bělá, Dolánky a Čihádka.

Počátkem školního roku 1870/1871 vešel v platnost zákon z 14. května 1869 a také *„nařízení, vydané od ministra záležitostí duchovních a vyučovacích“* ze dne

---

<sup>23</sup> Virtuální knihovna právních předpisů. Zákon č. 62 ze 14. 5. 1869, jímžto se ustanovují pravidla vyučování na školách obecných. Říšský zákoník, s. 201 § 1. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>

20. srpna 1870, v němž byl vydán Řád školní a vyučovací pro obyčejné školy obecné.<sup>24</sup> Tak v Bakově nad Jizerou vznikla obecná škola.

Školní rok 1870/1871 začal 15. září 1870 a skončil 25. července 1871. Do první třídy bylo zapsaných 228 dětí, 114 chlapců a 114 děvčat, školu ale navštěvovalo pouze 88 chlapců, 70 děvčat.<sup>25</sup> Vyučovat se podle školského zákona mělo minimálně těmto předmětům: náboženství, jazyk, počty, přírodověda, zeměvěda, historie, psaní, nauka o formách geometrických, zpěv a tělocvik. Dívky se navíc učily ženským ručním pracím a nauce o domácím hospodářství. Počet předmětů se v jednotlivých ročnících lišil. Součástí výuky na obecných školách bylo i náboženství, které obstarával duchovní. Podle záznamu katechety Josefa Zimy byly děti v první třídě seznamovány se Starým zákonem.<sup>26</sup> Do druhé třídy bylo zapsaných 93 chlapců a 72 dívek, z toho 22 chlapců a 21 dívek školu nenavštěvovaly.<sup>27</sup> Třídním učitelem v této třídě byl Josef Nejedlý. Ve třetí třídě vyučoval Josef Tondr. Školou povinných bylo ve třetí třídě 51 chlapců a 42 děvčat. Avšak pravidelně do školy docházelo pouze 38 chlapců a 25 děvčat.<sup>28</sup> Ve třetí třídě se učilo těmto předmětům: náboženství, čtení, mluvnice, pravopis, písemné proslovení, počty, zeměpis, dějepis, přírodopis, psaní, kreslení, zpěv. Známkou se hodnotilo i mravné chování a pilnost.

Ve školním roce 1872/1873 byla první třída rozdělena na dvě oddělení a v obou vyučoval podučitel Vojtěch Horčíčka, který do Bakova přišel z obecné školy v Tatobitech. Školou povinných v první třídě bylo 100 chlapců a 118 dívek.<sup>29</sup> Vyučovalo se pouze těmto předmětům: mluvnictví, počítání, názornictví, psaní, kreslení, zpěv a tělocvik. Ve druhé třídě v tomto roce byla navíc nauka o tvarech měřičských. Učitelem ve druhé třídě byl opět Josef Nejedlý. Do druhé třídy chodilo

---

<sup>24</sup> *Virtuální knihovna právních předpisů. Nařízení, vydané od ministra záležitostí duchovních a vyučování, jímžto se vydává řád školní a vyučovací pro obyčejné školy obecné ze dne 20. srpna 1870. Říšský zákoník, s. 219. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z:*

*<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>*

<sup>25</sup> Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond Obecná škola Bakov nad Jizerou, kniha č. 3. Výkazy docházky a prospěchu (strany nejsou číslovány).

<sup>26</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 3. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>27</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 4. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>28</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>29</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 8, 9. Výkazy docházky a prospěchu.

33 chlapců a 37 dívek.<sup>30</sup> Třetí třídu vyučoval správce školy Josef Tondr. Se třetí třídou byla spojena i nově vzniklá čtvrtá třída.

Ve školním roce 1873/1874 vznikla pátá třída obecné školy v Bakově nad Jizerou. Po pětiletém studiu na obecné škole mohli žáci přestoupit do měšťanské školy. V Bakově nad Jizerou ale měšťanská škola vznikla až v roce 1906. Žáci mohli pokračovat ve studiu na měšťanských školách v okolních městech. Ti, kteří na obecné škole zůstali, zde studovali další tři roky. Podle dosažených znalostí byli vždy na začátku školního roku rozřazeni do jednotlivých tříd.

První třídu ve školním roce 1873/1874 vyučoval opětodučitel Vojtěch Horčíčka. Do první třídy bylo zapsaných 89 chlapců a 94 dívek, pravidelně ji navštěvovalo jen 71 chlapců a 75 dívek.<sup>31</sup> Druhou třídu vyučoval Miroslav Lachman. Třídním učitelem třetí třídy se stal Josef Vlček, který tento rok přišel do Bakova z klášterní školy v Bělé pod Bezdězem. Ve čtvrté třídě se vyučovaly tyto předměty: mluvnictví, počítání, nauka o tvarech měřičských, zeměpis, dějepis, přírodopis, psaní, kreslení a zpěv a náboženství. Do třídy bylo zapsaných 57 chlapců a 36 dívek ale 13 chlapců a 17 dívek do školy vůbec nechodilo.<sup>32</sup> Třídu vyučoval Josef Nejedlý, který povýšil z podučitele na učitele. Pátou třídu vedl Josef Tondr a vyučoval tyto předměty: mluvnictví, počítání, nauka o tvarech měřičských, zeměpis, dějepis, přírodopis, psaní, kreslení a zpěv. V páté třídě bylo zapsáno 50 chlapců a 45 dívek. V průběhu školního roku vystoupilo 57 žáků.<sup>33</sup> Většinou z důvodu dosažení čtrnácti let. Tito žáci často nedokončili školní rok a odcházeli ihned po čtrnáctých narozeninách.

Ve školním roce 1874/1875 měl učitelský sbor stále stejné zastoupení, jen Josef Vlček učil čtvrtou třídu a Josef Nejedlý třídu třetí. Do první třídy bylo zapsáno 92 chlapců a 94 dívek. Učitel Horčíčka ale ve třídním výkazu uvádí, že školou povinných bylo 174 žáků, je pravděpodobné, že zbylých 12 žáků ze školy v průběhu roku odešlo.<sup>34</sup> V druhé třídě bylo školou povinných 102 žáků, nepravidelně chodících dětí do školy bylo v průběhu roku 14 až 29.<sup>35</sup> Ve třetí třídě Josefa Nejedlého bylo zapsaných

---

<sup>30</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 10. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>31</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 12. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>32</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 15. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>33</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 16. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>34</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 17. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>35</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 18. Výkazy docházky a prospěchu.

51 chlapců a 43 dívek.<sup>36</sup> Ve čtvrté třídě se oproti nižším ročníkům známkovala i zevnější podoba písemných úkolů. Do této třídy chodilo 69 chlapců a 43 dívek.<sup>37</sup> V průběhu školního roku bylo do páté třídy zapsáno 66 chlapců a 50 dívek, školou povinných na počátku roku bylo ale 106 žáků a na konci roku 94 žáků.<sup>38</sup> Počty dětí ve třídě kolísaly z měsíce na měsíc.

Ve školním roce 1876/1877 chodilo do první třídy 72 chlapců a 75 dívek.<sup>39</sup> Známkou se hodnotilo mravné chování, návštěva školní a pilnost a vyučovaly se předměty: náboženství, čtení, počty, znalost tvarů měřičských a jich kreslení, psaní, zpěv a tělocvik. Učitelem v první třídě byl zřejmě Josef Augusta. V druhé třídě se učilo navíc předmětům znalost věcí přírodních, zeměpis a dějepis. Do druhé třídy bylo zapsáno 59 chlapců a 73 dívek.<sup>40</sup> Řídící učitel Josef Tondr byl současně i třídním učitelem třetí třídy. Ve třetí třídě se učilo o jeden předmět více než ve druhé a to písemné proslovení. Známkou se hodnotila i „zevnější podoba písemných úkolů“<sup>41</sup>. Do třetí třídy chodilo 59 chlapců a 64 dívek.<sup>42</sup> Z toho 36 žáků kvůli špatnému prospěchu nebo špatné docházce nepostoupilo do čtvrté třídy. Ve školním roce 1876/1877 byla čtvrtá třída rozdělena na chlapeckou a dívčí. Chlapeckou třídu vyučoval Josef Nejedlý a dívčí Josef Tondr. Vyučovaly se stejné předměty jako ve třídě třetí. Chlapců bylo zapsáno 56. Do vyšší třídy postoupilo 35 chlapců a 11 jich čtvrtou třídu opakovalo.<sup>43</sup> Do čtvrté třídy dívčí bylo zapsáno 42 dívek.<sup>44</sup> Pátá třída byla taktéž rozdělena na chlapeckou a dívčí. Dívky se navíc učily ženským ručním pracím. Obě třídy vyučoval Josef Vlček. Do chlapecké třídy chodilo 66 žáků.<sup>45</sup> Pět chlapců obdrželo výstupní vysvědčení ještě před koncem školního roku z důvodu dosažení čtrnácti let. Do dívčí třídy chodilo 33 žákyň.<sup>46</sup>

---

<sup>36</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 19. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>37</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 20. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>38</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 21. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>39</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 27. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>40</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 28. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>41</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 29. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>42</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 29. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>43</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 30. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>44</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 31. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>45</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 32. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>46</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 33. Výkazy docházky a prospěchu.

Od září roku 1877 působil v obecné škole nový podučitel František Jandl. 23. dubna 1878 vystřídal Josefa Tondra ve funkci řídícího učitele Antonín Mašek, který do bakovské školy přišel z Lobče. Mašek byl řídícím učitelem obecné školy v Bakově nad Jizerou až do roku 1900. Poté byl ve stejné funkci do roku 1904 v obecné škole chlapecké.

Ve školním roce 1879/1880 v první třídě působil jako třídní učitel Václav Šťovíček. V první třídě bylo zapsáno 66 chlapců a 78 dívek, pravidelně však do školy docházelo 58 chlapců a 60 dívek.<sup>47</sup> Do druhé třídy, ve které byl třídním učitelem Josef Koloc, pravidelně docházelo 70 chlapců a 60 dívek.<sup>48</sup> Třídním učitelem ve třetí třídě byl Jan Marek. Dívky se ve třetím ročníku učily i ženským ručním pracím. Do třídy chodilo 62 chlapců a 44 dívek.<sup>49</sup> Čtvrtá třída byla rozdělena na dvě oddělení. V prvním oddělení byl třídním učitelem Jan Poppr, který právě nastoupil na místo učitele v Bakově nad Jizerou, a ve druhém Antonín Mašek. Žáci se učili těmto předmětům: náboženství, čtení, mluvnice a pravopis, sloh, počty, zeměpis a dějepis, znalost věcí přírodních, znalost tvarů měřičských a jejich kreslení, psaní, zpěv, tělocvik a dívky navíc ženským ručním pracím. V prvním oddělení do školy pravidelně docházelo 73 chlapců a 46 dívek, z toho 52 žáků nepostoupilo do vyššího ročníku. Do druhého oddělení chodilo 61 chlapců a 60 dívek.<sup>50</sup> V páté třídě byl třídním učitelem Vojtěch Horčíčka. Třída byla pouze chlapecká a vyučovalo se těmto předmětům: náboženství, čtení, mluvnice a pravopis, sloh, počty, zeměpis a dějepis, znalost věcí přírodních, znalost tvarů měřičských a jejich kreslení, psaní, zpěv a tělocvik. Zapsaných žáků bylo 115, avšak pravidelně do školy jich docházelo jen 87.<sup>51</sup> V září 1880 nastoupil do obecné školy učitel František Fajx. O rok později nastoupil podučitel Jindřich Hradec. V roce 1881 byla ke školní budově na náměstí u kostela, dnešní městské knihovně, přistavěna přístavba. Kvůli vysokému počtu dětí tři třídy v budově nestačily. V přístavbě byly umístěny další čtyři třídy. Ale ani po zvětšení kapacity školy se do sedmi tříd žáci nevešli. Další třídy byly proto umístěny v některých soukromých domech.

---

<sup>47</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 45. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>48</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 46. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>49</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 47. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>50</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 48, 49. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>51</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 50. Výkazy docházky a prospěchu.

### 3.2. Období let 1883 až 1900

2. května roku 1883 byla vydána novela školského zákona z roku 1869.<sup>52</sup> Touto novelou byl navýšen maximální počet dětí ve třídě na jednoho učitele z osmdesáti na sto. Novela také zavedla, že ženské ruční práce musí vyučovat učitelka. Nejspíš proto byla do obecné školy v roce 1883 přijata podučitelka Filoména Šolcová jako první žena v učitelském sboru obecné školy v Bakově nad Jizerou. Pro dívky byl od této doby nepovinný tělocvik, čehož většina využila. Pro děti nemajetných rodičů nad dvanáct let byly ve smyslu novely zavedeny úlevy z povinné školní docházky, aby mohly pomáhat rodičům v hospodářství a na polích. Povinná školní docházka tak mohla být v těchto případech zkrácena opět na šest let. V Bakově se takové případy naštěstí nevyskytovaly.

Ve školním roce 1884/85 byl třídním učitelem v první třídě Antonín Koloc. Chlapců zde bylo zapsaných 42 a dívek 40. Z toho 62 žáků postoupilo do dalšího ročníku a 10 žáků muselo opakovat, zbylí žáci ze školy z různých důvodů odešli.<sup>53</sup> Stávalo se, že byly děti příliš malé a nevyspělé pro docházku do školy, a tak byly ze školy propuštěny a do první třídy nastoupily až o rok později. Druhou třídu vyučoval Antonín Mašek, řídící učitel. Ve třídě bylo 59 chlapců a 57 dívek.<sup>54</sup> Ve třetí třídě vyučoval Anton Beránek 43 chlapců a 53 dívek.<sup>55</sup> Od čtvrté třídy byly třídy rozděleny na chlapecké a dívčí. Ve čtvrté třídě chlapecké byl třídním učitelem František Fajx. Vyučoval 68 chlapců, ale 5 chlapců do školy vůbec nechodilo.<sup>56</sup> Ve čtvrté třídě i příští rok zůstalo 30 chlapců. V dívčí třídě vyučoval Vojtěch Horčíčka 76 dívek.<sup>57</sup> V příštím školním roce si čtvrtou třídu zopakovalo 33 dívek. Pátou třídu chlapeckou vyučoval Jan Poppr a dívčí Filoména Šolcová. Chlapecká byla rozdělena na dvě oddělení, protože

---

<sup>52</sup> *Virtuální knihovna právních předpisů. Zákon z 2. května 1883, kterýmž se mění některá ustanovení zákona ze dne 14. května 1869. (Z. Ř. č. 62.). Říšský zákoník, s. 199. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>*

<sup>53</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 76. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>54</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 77. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>55</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 78. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>56</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 79. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>57</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 80. Výkazy docházky a prospěchu.



bylo zapsáno 102 chlapců.<sup>58</sup> V dívčí třídě bylo zapsáno 101 děvčat. 20 dívek do školy vůbec nechodilo nebo ukončilo docházku před koncem školního roku.<sup>59</sup>

Ve školním roce 1889/90 řídící učitel Antonín Mašek učil první třídu. V první třídě bylo 45 chlapců a 56 dívek. 14 žáků do školy vůbec nedocházelo.<sup>60</sup> Třídním učitelem druhé třídy byl Vojtěch Horčíčka. Do třídy chodilo 52 chlapců a 44 dívek.<sup>61</sup> Jan Poppr v tomto školním roce vyučoval třetí třídu, do které docházelo 45 chlapců a 56 dívek.<sup>62</sup> Do čtvrté třídy nepostoupili jen 2 chlapci a 8 dívek. Čtvrtou třídu chlapeckou učil František Fajx. Třída byla rozdělena na dvě oddělení. V prvním oddělení bylo 57 a v druhém 46 chlapců.<sup>63</sup> Dívčí třídu vedla Františka Javůrková a v dubnu roku 1890 ji vystřídal Jindřich Hradec. Třída dívek byla také rozdělena na dvě oddělení, v prvním bylo 51 a v druhém 38 děvčat.<sup>64</sup> Pátou třídu chlapců vyučoval do konce února Jindřich Hradec, nahradil ho Otto Kárník. V prvním oddělení bylo zapsáno 35 chlapců, z nich 7 bylo v průběhu roku osvobozeno od další docházky. Druhé oddělení tvořilo 61 chlapců, z nichž 48 nedokončilo ročník nebo bylo také uvolněno z výuky.<sup>65</sup> Dívky v páté třídě vyučovala Filoména Šolcová. Tato třída byla rovněž rozdělena na dvě oddělení. Celkem bylo ve třídě 96 dívek, z toho 51 dívek bylo v průběhu roku osvobozeno od další školní docházky.<sup>66</sup> Žáci, kteří v průběhu roku oslavili čtrnácté narozeniny, dokončili povinnou školní docházku a byli ze školy propuštěni.

V roce 1891 přišla na místo učitelky Anna Kořínková. V roce 1892 získala místoodučitelky Františka Jalovecká a v roce 1893 Božena Škaloudová. V tomto roce přišel i nový učitel Josef Žďárský. V roce 1893 město koupilo dům vedle radnice, bývalý hostinec U Huňátů. Zřídilo v něm knihovnu, záložnu a několik tříd pro školu. Obecná škola tedy sídlila budově dnešní městské knihovny na náměstí u kostela a v Huňátovně, jak se domu začalo říkat. Huňátovna stála na druhé straně náměstí vedle radnice.

---

<sup>58</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 81. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>59</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 82. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>60</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 106. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>61</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 107. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>62</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 108. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>63</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 109. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>64</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 110. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>65</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 111. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>66</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 112. Výkazy docházky a prospěchu.

Ve školním roce 1894/95 nastoupila do obecné školy Marie Stehlíčková. Zůstala v Bakově pouze tento školní rok. V této době byly již všechny ročníky rozděleny na chlapeckou a dívčí, tedy A a B. V první třídě chlapecké působili dva třídní učitelé. Nejdříve jím byl Otto Kárník a od listopadu roku 1894 nově příchozí Jaroslav Kořátko. „Na počátku školního roku 1894/95 zapsáno bylo 60 žáků. Na konci školního roku bylo jich ke zdejší škole patřících 64. Během roku přibýlo 5 žáků a ubyl 1 žák.“<sup>67</sup> Učitelé zapisovali do výkazů o žácích tyto informace: jméno, příjmení, den a rok narození, rodiště, náboženství, příslušnost, jméno rodiče, jeho stav a obydlí, nebo poručníka či stravovatele. V první třídě dívčí vyučovala Filoména Šolcová 56 žákyň, z toho pět dívek kvůli nedostatečné vyspělosti školu nenavštěvovalo.<sup>68</sup> Osm děvčat zůstalo v první třídě i příští rok. Druhou chlapeckou třídu vedl řídící učitel Antonín Mašek. Vyučoval 57 chlapců, z nichž 5 zůstalo v druhé třídě a 47 jich do příštího roku postoupilo do třetí třídy.<sup>69</sup> Zbylých 5 žáků nechodilo do školy vůbec, nebo se odstěhovalo. Druhou B vyučovala třídní učitelka Marie Stehlíčková. Ve výkazu docházky a prospěchu uvedla: „Počátkem školního roku bylo zapsaných 45 žákyň, z nichž 1 omluvena co úplně nemocná, k návštěvě školy neschopná. Během roku přibýly 4 žákyně, nebyla žádná. Zbývá tedy koncem roku 49 žákyň.“<sup>70</sup> Osm dívek zůstalo i příští rok v druhé třídě. Ve třetí třídě studovalo 46 chlapců a vyučoval je František Fajx.<sup>71</sup> Třídní učitelkou ve třetí třídě dívčí byla Božena Škaloudová. Na počátku školního roku chodilo do třídy 51 žákyň a v průběhu roku jich 5 přibýlo.<sup>72</sup> Chlapecká čtvrtá třída byla rozdělena na dvě oddělení a vedl je Vojtěch Horčíčka. Zapsaných žáků bylo 85, ale v průběhu roku jeden žák zemřel a sedm se jich odstěhovalo nebo bylo osvobozeno.<sup>73</sup> I dívčí třída byla rozdělena na dvě oddělení. Na začátku roku do třídy chodilo 83 žákyň a na konci jen 81.<sup>74</sup> Třídní učitelkou byla Marie Březinková. V páté třídě chlapecké vyučoval Josef Žďárský. Třída měla dvě oddělení s 99 žáky.<sup>75</sup> 26 žáků získalo propouštěcí vysvědčení. Dívčí třída učitelky Františky Jalovecké byla kvůli vysokému počtu žákyň rozdělena

<sup>67</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 148. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>68</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 149. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>69</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 150. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>70</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 151. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>71</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 152. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>72</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 153. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>73</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 154. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>74</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 155. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>75</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 156. Výkazy docházky a prospěchu.

na tři oddělení. Žactvo bylo do oddělení rozřazeno pravděpodobně podle studijních výsledků. Bylo zde zapsaných 115 dívek a z toho 26 získalo propouštěcí vysvědčení.<sup>76</sup> Na tomto vysvědčení byly základní informace o žákovi nebo žačce, kdy a kde se dotyčný narodil, jakého je vyznání a jak se jmenují a čím jsou jeho rodiče. Bylo uváděno, kdy nastoupil žák na obecnou školu. Dále bylo hodnocení mravů a pilnosti. Podepsán byl řídící a třídní učitel.<sup>77</sup>

Na počátku školního roku 1898/1899 doplnili učitelský sbor Antonín Langlamer a Jaroslav Kořátko. Na základě rozhodnutí c. k. zemské školní rady ze dne 22. listopadu 1898 byla obecná škola v Bakově nad Jizerou rozdělena na pětitřídní obecnou školu chlapeckou a pětitřídní obecnou školu dívčí.<sup>78</sup> Toto nařízení vešlo v platnost až od školního roku 1900/1901.

V první třídě chlapecké ve školním roce 1899/1900 vyučoval třídní a řídící učitel Antonín Mašek. Ke konci školního roku patřilo do prvního ročníku 45 chlapců, z toho 9 chlapců zůstalo i v příštím roce v první třídě.<sup>79</sup> Třídním učitelem v dívčí třídě byl Vojtěch Horčíčka. Do třídy chodilo 47 dívek, dvě se v průběhu roku odstěhovaly a šest jich v první třídě zůstalo i příští rok.<sup>80</sup> Třídním učitelem druhé třídy chlapců byl Alois Netáhlík, který do Bakova přišel v roce 1897 z Kláštera. Pomocnou učitelkou byla Albina Pečínková. Do druhé třídy chodilo 55 chlapců a pět jich tam zůstalo i v příštím školním roce.<sup>81</sup> Josef Žďárský byl třídním učitelem v druhé třídě dívčí, kam chodilo 50 žákyň.<sup>82</sup> V průběhu roku se jich šest odstěhovalo. Ve třetí třídě vyučoval Josef Fajx a katechetou byl Antonín Řezáč. Do třídy bylo zapsaných 53 žáků, ale tři se odstěhovali.<sup>83</sup> Třídu děvčat vedla Filoména Šolcová. Do třídy chodilo 53 dívek, z toho deset nepostoupilo do dalšího ročníku.<sup>84</sup> Ve čtvrté třídě chlapecké byl třídním učitelem Antonín Langlamer, který přestoupil z obecné školy ve Veselé v roce 1898. Na počátku

---

<sup>76</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 157. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>77</sup> SOKA MB, fond Obecná a měšťanská škola chlapecká Bakov nad Jizerou, kniha č. 243. Výkazy docházky a prospěchu, propouštěcí vysvědčení (volně vložený list).

<sup>78</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 16

<sup>79</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 198. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>80</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 199. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>81</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 200. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>82</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 201. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>83</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 202. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>84</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 203. Výkazy docházky a prospěchu.

roku bylo zapsaných 86 žáků, ale v průběhu roku se jich 11 odstěhovalo.<sup>85</sup> Do páté třídy nepostoupilo 18 chlapců. Dívčí čtvrtá třída byla rozdělena na dvě oddělení a vyučujícím byla Božena Škaloudová. Do třídy chodilo 85 dívek, 16 jich zůstalo ve čtvrté třídě i příští rok.<sup>86</sup> Třídním učitelem v páté třídě chlapců byla Jaroslav Koťátko. Mimo katechety Antonína Řezáče zde působil i kaplan Josef Fukárek. Třída byla rozdělena na dvě oddělení. V průběhu roku se počet žáků snížil ze 74 na 62. Z toho 25 chlapců získalo propouštěcí vysvědčení.<sup>87</sup> Třída děvčat byla opět rozdělena na tři oddělení. Počet žákyn nejprve vystoupal ze 70 na 101, ale v červenci do školy chodilo již jen 40 dívek.<sup>88</sup> Mnoho jich získalo propouštěcí vysvědčení v průběhu roku.

Poslední školní den koedukované obecné školy v Bakově nad Jizerou byl 14. července 1900. Žáci celé školy se sešli v osm hodin ráno ve třídách a odtud šli s učitelským sborem do kostela. V kostele se zúčastnili mše svaté. Poté se žáci vrátili opět do tříd, kde přednášeli básně a písně pro členy místní školní rady a vyložili k nahlédnutí kresby, písemné práce a ženské ruční práce, které během roku vytvořili. Poté od třídního učitele slyšeli zásady vhodného chování o prázdninách a dostali výroční zprávy. Poté byly děti propuštěny. Odpoledne se pro žáky konal výlet do Komenských sadů, velkého parku nedaleko od školy. Zde se opět přednášely básně, provozovala se tělocvičná cvičení a hry. Po tomto programu se žáci vrátili do města k radnici, kde zpívali rakouskou hymnu a po ní se rozešli do svých domovů. Je velmi zajímavé, že již na přelomu 19. a 20. století byl pro žáky vytvářen doprovodný program k ukončení školního roku.

Bylo běžné, že děti opakovaly ročník tolikrát, dokud nezvládli danou látku. Vždy na začátku školního roku, byli žáci podle prospěchu rozřazeni do tříd. Do pěti tříd proto chodili celkem osm let, dokud nesplnili povinnou školní docházku. Čtvrtá třída zahrnovala čtvrtý a pátý ročník studia a pátá třída zahrnovala šestý, sedmý a osmý ročník. Žáci byli hodnoceni podle uvedené stupnice.

---

<sup>85</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 204. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>86</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 205. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>87</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 206. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>88</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 207. Výkazy docházky a prospěchu.

**Tabulka 1:** Stupnice hodnocení žáků na obecné škole.<sup>89</sup>

<b>Známky</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>
Choval se	Výborně	Chvalitebně	Dobře	Nehodně
Chodil do školy	Velmi pilně	Pilně	Méně pilně	Nedbale
Učil se	Velmi pilně	Pilně	Méně pilně	Nedbale
Prospěl	Velmi dobře	Dobře	Dostatečně	Nedostatečně

Ve většině předmětů byli žáci známkováni jednou známkou za každé čtvrtletí. Jednou za čtvrt roku také obdrželi školní zprávu s prospěchem. Školní rok začínal na počátku měsíce září a končil v polovině července následujícího roku. Letní prázdniny trvaly šest týdnů. Žáci měli i vánoční a velikonoční prázdniny. O vánocích obvykle od 23. nebo 24. do 27. nebo 28. prosince, velikonoční prázdniny trvaly 5 až 6 dní. Každý školní den začínal ve tři čtvrtě na osm v kostele, kde proběhla mše svatá. V půl deváté začínala dopolední výuka a v půl druhé odpolední výuka. V zimě, obvykle od 1. listopadu do 31. dubna nebo podle aktuálního počasí, do kostela ráno děti nechodily. Odpolední výuka v zimě začínala v jednu hodinu.

---

<sup>89</sup> SOKA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 6. Výkazy docházky a prospěchu.

#### 4. Školství v Bakově nad Jizerou v letech 1900 až 1914

Od počátku školního roku 1900/1901 byla obecná škola v Bakově nad Jizerou rozdělena na chlapeckou a dívčí a to na základě rozhodnutí c. k. zemské školní rady ze dne 22. listopadu 1898.<sup>90</sup> Stejným nařízením bylo také zamítnuto odškolení osad Malá Bělá, Nová Ves, Rečkov, Dolánky, Čihátka a Klokočka, a tak žáci z těchto obcí museli nadále docházet do škol v Bakově nad Jizerou. Toto uspořádání rozděleného školství dle pohlaví zde fungovalo až do roku 1953. Od roku 1906 fungovala v Bakově i měšťanská škola chlapecká. Od roku 1900 chlapecká škola obecná sídlila ve školní budově na náměstí za kostelem v budově dnešní městské knihovny a muzea. V této budově byla také umístěna první a pátá třída dívčí školy obecné.<sup>91</sup> Zbylé tři třídy dívčí sídlily v tzv. Huňatovně, v domě vedle radnice na náměstí. V roce 1906 se obecná škola chlapecká přestěhovala do nově postavené budovy a dívčí škola se přesunula do původní chlapecké školy na náměstí za kostelem.

Každý školní rok v první školní den se žáci a učitelé všech škol shromáždili v kostele při mši svaté. Poté odcházeli společně do školy, kde byli roztrženi do jednotlivých tříd. Ve třídách byl žákům přečten školní a kázeňský řád. Poté jim bylo sděleno, jaké knihy, sešity a pomůcky budou během školního roku potřebovat. Dále jim třídní učitel oznámil rozvrh hodin.

Vyučování na školách začínalo v půl osmé nebo ve tři čtvrtě na osm v kostele při mši svaté. V půl deváté začínala dopolední výuka. Odpolední výuka začínala v půl druhé. V zimních měsících, od 1. listopadu do 31. dubna nebo podle aktuálního počasí, se do kostela ráno nechodilo a odpolední výuka začínala v jednu hodinu. V neděli a ve svátek chodila třetí, čtvrtá a pátá třída vždy v půl dvanácté na kázání a mši svatou do kostela.

V průběhu roku se konaly výlety a procházky do okolí města. V rámci výuky vlastivědných a přírodovědných předmětů se žáci účastnili vycházek do přírody, do lesa. Vyšší třídy se účastnily exkurzí do výrobních závodů, například do škrobárny nebo papírny. I žákyně z dívčí školy obecné se účastnily podobných exkurzí. Například v roce 1902 se dívky ze třetí třídy s řídícím učitelem Vojtěchem Horčíčkou vydaly do

---

<sup>90</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 16 (počet stran je u knihy protokolů č. 2 orientační, dle vlastního očíslování, kniha není číslována)

<sup>91</sup> HAVEL, Alois: Dějiny školy v Bakově, in: *Bakovsko*, roč. 4, 1962, č. 1, s. 7.

cihelny. Vycházky se konaly jen za pěkného počasí. Na konci školního roku se obvykle konaly výlety. Například v roce 1905 se Jaroslav Kotátko s pátou třídou vydal na vrch Mužský.<sup>92</sup> Výlety byly pořádány na Zvířetice a Rečkov, vrch Baba, na Klokočku či Valečov. V roce 1913 se na společný výlet vydala celá měšťanská škola a to do Sobotky a na Kost. Při výjimečných událostech, například při oslavách narozenin člena císařské rodiny, se žáci účastnili bohoslužeb a zpěvu rakouské hymny v kostele. Žáci měli vždy o vánocích a velikonocích prázdniny. O vánocích obvykle od 23. nebo 24. do 27. nebo 28. prosince, velikonoční prázdniny trvaly 5 až 6 dní.

Klasifikace žáků probíhala jednou za čtvrt roku. Školní zprávy se rozdávaly žákům každé čtvrtletí a učitelé vždy vyžadovali podepsání zprávy rodiči a poté navrácení zpět do školy. Žáci a žačky, kteří v průběhu školního roku oslavili čtrnácté narozeniny, obdrželi propouštěcí vysvědčení. Na něm byly základní informace o žákovi, kdy a kde se narodil, jakého je vyznání a kdo jsou jeho rodiče. Bylo uváděno, kdy nastoupil žák na obecnou školu. Dále bylo hodnocení mravů a pilnosti. Podepsán byl řídící a třídní učitel.<sup>93</sup>

Pravidelně jednou za měsíc se konaly na všech bakovských školách porady učitelského sboru. Probíraly se záležitosti klasifikace, učebních pomůcek a běžného fungování školy. Vždy se četly Vládní věstníky, úřední listy a případná nařízení školních rad. Součástí porad byla vždy přednáška jednoho člena učitelského sboru a to na téma školství nebo jiné vzdělávání. Účast všech členů učitelských sborů byla povinná. V tvorbě zápisů z porad se střídali všichni členové sboru. Příležitostně se konaly mimořádné schůze učitelského sboru, kvůli řešení nějaké aktuální události. Například kvůli oslavám narozenin člena císařské rodiny.

---

<sup>92</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 179.

<sup>93</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 243. Výkazy docházky a prospěchu, propouštěcí vysvědčení (volně vložený list).

#### 4.1. Chlapecká škola obecná v Bakově nad Jizerou

Obecná škola chlapecká byla v Bakově nad Jizerou zřízena na základě rozhodnutí c. k. zemské školní rady ze dne 22. listopadu 1898.<sup>94</sup> Řídícím učitelem byl ustanoven Antonín Mašek. Učiteli byli František Fajx, Alois Netáhlík a Jaroslav Koťátko. První školní rok obecné školy chlapecké začal 1. září 1900. Do školy byl přijat nový učitel Vilém Hospodka a toho roku vyučoval druhou třídu. Antonín Mašek vyučoval první třídu, Alois Netáhlík třetí třídu, František Fajx čtvrtou třídu a Jaroslav Koťátko třídu pátou. Výuka začala v pondělí 3. září. V prvním školním roce fungování obecné školy chlapecké ji navštěvovalo 334 chlapců v pěti třídách. Čtvrtá a pátá třída byla rozdělena na dvě oddělení. Ve škole fungovala školní knihovna, kterou spravoval Alois Netáhlík. „*Ve školním roce 1900/1901 přečetlo 95 žáků V. třídy celkem 1196 knížek ze žákovské knihovny, připadá tedy průměrně na jednoho žáka dvanáct až třináct knížek.*“<sup>95</sup> V průběhu celého školního roku bylo z knihovny půjčeno 2438 knih.<sup>96</sup> Z toho je patrné, že žáci mnoho času věnovali četbě, nejpilnější však byli žáci nejstarší, z páté třídy. V roce 1902 byla žákovská knihovna učitelem Netáhlíkem zinventarizována a obsahovala 488 svazků.<sup>97</sup>

V dalším školním roce se učitelé stali třídními učiteli vždy o jeden ročník vyšší třídy, než ve které byli v roce loňském. Učitel páté třídy přešel učit do třídy první. Ve školním roce 1901/1902 nastoupil do školy nový učitel Bohumil Zajíc. Podle zápisů z porad učitelského sboru se pravidelně konaly nácviky požárního poplachu.<sup>98</sup> Žáci se učili, jak se v případě vypuknutí požáru chovat a jak si rychle sbalit věci. Bylo dané, že žáci první a druhé třídy se evakovali do dvora za školou a žáci z třetí, čtvrté a páté třídy odcházeli předním vchodem na náměstí. Ve školním roce 1902/1903 vyučoval v první třídě Antonín Mašek, ve druhé František Fajx, ve třetí Jaroslav Koťátko, ve čtvrté Alois Netáhlík a v páté Bohumil Zajíc. Čtvrtá a pátá třída byla rozdělena na oddělení. Vánoční prázdniny trvaly v roce 1902 od 24. do 28. prosince.

---

<sup>94</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 16 (počet stran je u knihy protokolů č. 2 orientační, kniha není číslovaná)

<sup>95</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 77.

<sup>96</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 76.

<sup>97</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 117.

<sup>98</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 92.



V srpnu roku 1904 odešel Antonín Mašek do důchodu.<sup>99</sup> Na jeho místo nastoupil jako zatímní řídící učitel František Fajx. Od školního roku 1904/1905 byla přijat jako zatímní učitel Josef Žofka. V roce 1905 nastoupil na místo řídícího učitele Josef Javůrek, který přišel z měšťanské školy chlapecké v Mnichově Hradišti.<sup>100</sup> Ve funkci setrval až do svého odchodu do důchodu v roce 1923.

Ve školním roce 1905/1906 byl třídním učitelem první třídy Jaroslav Koťátko a ve třídě bylo 65 chlapců.<sup>101</sup> Učili se těmto předmětům: náboženství, čtení, sloh (věcné učení), psaní, počty a nauka o tvarech měřičských, kreslení, zpěv a tělocvik. Ve druhé třídě vyučoval 64 žáků Josef Javůrek.<sup>102</sup> Oproti první třídě měli žáci třídy druhé navíc dva předměty a to mluvnici a pravopis. Známkou se hodnotila i vnější úprava písemných prací. Třetí třídu učil Alois Netáhlík a docházelo tam 63 chlapců.<sup>103</sup> Od třetí třídy se učily navíc tyto předměty: přírodopis a přírodopyt, zeměpis a dějepis a tělocvik. V obou odděleních čtvrté třídy vyučoval Ferdinand Bernard. Žáků bylo v prvním oddělení 48 a ve druhém 52.<sup>104</sup> Pátou třídu vedl třídní učitel Karel Sellner a žáků bylo v obou odděleních celkem 108. V prvním oddělení bylo 48 a ve druhém 60 chlapců.<sup>105</sup> Ve všech třídách vyučoval náboženství kaplan Josef Fukárek.

Chlapecká škola sídlila v budově na náměstí za kostelem. Byla ale velmi malá a tak se v roce 1900 místní školní rada rozhodla nechat postavit novou školní budovu. Nová budova měla být tak velká, aby mohla sloužit i budoucí měšťanské škole. Stavbu pravděpodobně financovalo město Bakov nad Jizerou společně s příškolnými obcemi. Školu projektoval úředně oprávněný stavitel v Bakově nad Jizerou Václav Kynzl.<sup>106</sup> Kvůli vysokým nákladům byla ale vystavěna pouze jednopatrová budova pro obecnou školu. Základní kámen nové školy byl položen 28. června 1905. Při této příležitosti se konala slavnost, které se samozřejmě účastnili i žáci obecných škol. Žáci čtvrté a páté třídy obecné školy chlapecké zpívali písně *Svatý Václave, Čechy krásné, Čechy mé*

---

<sup>99</sup> SOKA MB, fond Okresní školní výbor Mnichovo Hradiště, kniha č. 4. s. 141.

<sup>100</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4. s. 85.

<sup>101</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 186, 188

<sup>102</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 33. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>103</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 34. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>104</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 188

<sup>105</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 188

<sup>106</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: *Bakov n. J. v zrcadle staletí*, s. 38.

a *Zachovej nám, Hospodine*.<sup>107</sup> Poté přednesl proslov jeden z žáků páté třídy a také správce školy.

Nová škola byla vysvěcena již 2. září 1906 a získala číslo popisné 278, které má dodnes. Při svěcení školy se opět konala oslava, na které vystoupili žáci čtvrté a páté třídy s písněmi *Svatý Václave, Kde domov můj* a *Zachovej nám, Hospodine*. „V lednu se Místní školní rada rozhodla přistavět ke stávající obecné škole chlapecké nové křídlo budovy.“<sup>108</sup> Obec se rozhodla přístavbu financovat jen z vlastních zdrojů. Ta měla sloužit škole měšťanské. Stavbu vedl opět Václav Kynzl. S pracemi se začalo na jaře roku 1907 a vysvěcena byla stavba 24. listopadu toho roku.<sup>109</sup> Při svěcení nové budovy měšťanské školy její žáci vystoupili se zpěvem a jeden žák páté třídy pronesl proslov. V nové školní budově obecná škola sídlila od počátku školního roku 1906/1907 a měšťanská od konce roku 1907. První stupeň základní školy sídlí v této novorenesanční budově dodnes.

Ve školním roce 1906/1907 došlo ke změně v začátku a konci školního roku. Začínalo se tak, jak to známe dnes, tedy prvního září a končilo se třicátého června. „Protože zkušeností se poznalo, že v červenci jsou velká vedra, která nikterak nesvědčí duševní práci školní, a protože na ten čas připadají také žně a senoseč usneseno, podati okresní školní radě návrh, aby hlavní prázdniny počaly 1. července.“<sup>110</sup> Od roku 1907 se na obecné škole vyučoval i německý jazyk. „Výnosem veleslavené c. k. zemské školní rady povoleno učit na zdejší škole němčině od 1. ledna a nařízeno vypracovat osnovu.“<sup>111</sup> Ve školním roce 1907/1908 nastoupil do školy Jaroslav Culík a vyučoval druhou třídu.

V roce 1909 nastoupila na místo učitelky na obecnou školu chlapeckou v Bakově nad Jizerou Božena Steinichová. Vyučovala v tomto školním roce první třídu, kam chodilo 49 chlapců.<sup>112</sup> Ve druhé třídě bylo 58 chlapců a třídním učitelem byl Karel

---

<sup>107</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 180

<sup>108</sup> BEDNÁŘ, Vladimír: *Bakov n. J. v zrcadle staletí*, s. 38.

<sup>109</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 252.

<sup>110</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru z dubna 1906. S. 203.

<sup>111</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru z prosince 1906. S. 221

<sup>112</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 53. Výkazy docházky a prospěchu.

Sellner.<sup>113</sup> Ve třetí třídě vyučoval náboženství katecheta Josef Černý, který na obecnou i měšťanskou školu chlapeckou tento rok nastoupil. Třídní učitel třetí třídy Alois Netáhlík vyučoval 64 žáků.<sup>114</sup> Ve čtvrté třídě byl třídním učitelem Ferdinand Bernard a působil zde i výpomocný učitel Bohumil Flanderka, který se v Bakově zdržel jen po dobu tohoto školního roku. Do čtvrté třídy docházelo 65 chlapců.<sup>115</sup> V páté třídě učil 67 žáků Rudolf Hema.<sup>116</sup> 1. září 1912 nastoupil na obecnou školu chlapeckou v Bakově nad Jizerou Stanislav Malý.

Posledním školním rokem, který v mé práci zaznamenávám je rok 1913/1914. V druhé třídě byl třídním učitelem Karel Sellner a náboženství zde vyučoval Josef Šťastný. Žáků do druhé třídy chodilo 50.<sup>117</sup> Rudolf Hema byl třídním učitelem třetí třídy a vyučoval 58 chlapců.<sup>118</sup> Německý jazyk učil František Jánský, zatímni učitel měšťanské školy. Čtvrtou třídu navštěvovalo 54 žáků a třídním učitelem byl Stanislav Malý.<sup>119</sup> Německý jazyk zde vyučoval Alois Netáhlík. Ten byl zároveň třídním učitelem páté třídy, kam chodilo 63 žáků.<sup>120</sup>

#### **4.2. Dívčí škola obecná v Bakově nad Jizerou**

Obecná škola dívčí byla v Bakově nad Jizerou zřízena dle rozhodnutí c. k. zemské školní rady ze dne 22. listopadu 1898.<sup>121</sup> Řídícím učitelem dívčí školy obecné se stal Vojtěch Horčíčka, učitelkou Filoména Šolcová, učitelem Josef Žďárský a podučitelkami Františka Jalovecká a Božena Škaloudová. Industriální učitelkou byla Anna Kořínková. V prvním školním roce fungování dívčí obecné školy, 1900/1901, bylo třídnictví rozděleno následovně. Třídní učitelkou v první třídě byla Františka Jalovecká, ve druhé třídě byl třídním učitelem Vojtěch Horčíčka a ve třetí Josef Žďárský. Třídními učitelkami v čtvrté třídě byla Filoména Šolcová a v páté Božena

---

<sup>113</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 54. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>114</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 55. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>115</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 56. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>116</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 57. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>117</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 73. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>118</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 74. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>119</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 75. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>120</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 76. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>121</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru. S. 16.

Škaloudová. Školní rok začal 3. září 1900. Po mši v kostele se žáčky rozdělily do tříd podle prospěchu, který měly v loňském roce. V únoru 1901 byla přijata jako výpomocná učitelka Miloslava Mynářská. Zastupovala nemocného Josefa Žďárského. Dívky ze čtvrté a páté třídy se v rámci výuky staraly o školní zahradu. Sely, sázely a zalévaly pěstované plodiny.

Ve školním roce 1901/1902 byla přijata nová výpomocná učitelka Marie Šetřilová místo Miloslavy Mlynářské. Třídnictví se v jednotlivých třídách rozdělilo tak, že učitelé vyučovali vždy v o rok vyšší třídě, než tomu bylo v roce loňském. 15. ledna 1902 výpomocná učitelka Marie Šetřilová ze školy odešla a do konce školního roku ji nahradila Anna Škrdllová.<sup>122</sup> V září 1902 opět nastoupila výpomocná podučitelka Miloslava Mlynářská za Josefa Žďárského. V roce 1902 nastoupila na obecnou školu dívčí v Bakově nad Jizerou na místo učitelky Milada Jakubíčková.

Ve školním roce 1903/1904 vyučoval v první třídě řídící učitel Vojtěch Horčíčka. Ve druhé třídě byla třídní učitelkou Filoména Šolcová, ve třetí Božena Škaloudová, ve čtvrté třídě Františka Jalovecká a v páté třídě Milada Jakubíčková. Od školního roku 1904/1905 nastoupila jako výpomocná učitelka Lidmila Marušková. Z Bakova odešla v roce 1905 na obecnou školu v Bělé pod Bezdězem. 1. září 1906 se vrátila jako definitivní učitelka do Bakova. V dubnu 1906 ze školy odešla Milada Jakubíčková a na její místo nastoupila Marie Šťovíčková. Od října 1906 vyučoval náboženství místo pátera Josefa Fukárka, páter Josef Šťastný.

Dívčí škola obecná v Bakově nad Jizerou sídlila od svého vzniku v tzv. Huňátovně, v domě vedle radnice na náměstí, který město koupilo pro potřebu školy v roce 1893. V září roku 1906 se chlapecká obecná škola přesídlila do nové školní budovy. Tím se uvolnila školní budova za kostelem, a tak se do ní přestěhovala dívčí obecná škola. Dívčí škola v tomto domě sídlila až do zrušení odděleného školství v Bakově nad Jizerou v roce 1953.

*„Dne 5. listopadu 1906 otevřena byla zatímní pobočka při V. třídě obecné dívčí školy v Bakově nad Jizerou. Rozdělení žákyň do obou pátých tříd nazvaných V. A a V. B učinilo se dle abecedního pořádku. Ze IV. třídy povolen byl devatenácti žákyním postup do V. B, při čemž přihlíženo k věku a k prospěchu žákyň. Třidu IV. čítající 89 žákyň vyučuje učitelka M. Šťovíčková, třídu V. A čítající 64 žákyň učitelka B. Škaloudová,*

---

<sup>122</sup> SOkA MB, fond Obecná a měšťanská škola dívčí Bakov nad Jizerou, kniha není očíslovaná. Protokoly z porad učitelského sboru: protokol z 8. února 1902 (strany nečíslované).

*třídu V. B čítající 60 žákyň učitelka L. Marušková.*<sup>123</sup> V pátých třídách vyučoval náboženství páter Josef Pávec. „*Dne 31. října 1906 čítala škola dívčí 360 žákyň.*“<sup>124</sup> Od ledna 1907 se na bakovské dívčí škole obecné vyučoval i německý jazyk. Bylo tomu tak ve třetí, čtvrté a v obou pátých třídách, tři hodiny týdně.

Ve školním roce 1907/1908 vyučovala místo Lidmily Maruškové zatímni učitelka Josefa Vítková. Slečna Marušková kvůli studiu dostala na celý školní rok dovolenou. V tomto školním roce bylo třídnictví rozděleno takto. V první třídě vyučovala Božena Škaloudová, ve druhé byl třídním učitelem Vojtěch Horčíčka, ve třetí byla třídní učitelkou Františka Jalovecká, ve čtvrté Filoména Šolcová a v páté Marie Šťovíčková. Z paralelní páté třídy byla vytvořena třída šestá. Třídní učitelkou v ní byla Josefa Vítková. „*Dne 31. října 1907 čítala škola naše 365 žákyň*“<sup>125</sup> 24. listopadu 1907 se žákyň z dívčí obecné školy zúčastnily svěcení chlapecké měšťanské školy. „*Škola naše čítala 30. září 1908 žákyň chodících 377, osvobozených 17.*“<sup>126</sup> Od roku 1909 působila na dívčí škole obecné jako učitelka Marie Bergrová.

V září roku 1909 vystřídala Vojtěcha Horčíčku v jeho funkci řídícího učitele Filoména Šolcová. Vojtěch Horčíčka odešel do penze. Jako zatímni učitelka byla přijata Marie Forstová. Ve školním roce 1909/1910 vyučovala v první třídě Marie Šťovíčková, ve druhé Marie Forstová a ve třetí Božena Škaloudová. Třídní učitelkou ve čtvrté třídě byla Lidmila Marušková, v páté Filoména Šolcová a v šesté Marie Bergrová. Kvůli nedostatku místa ve škole byla druhá třída umístěna ve škole chlapecké. „*Škola naše čítala 30. září 1909 žákyň chodících do školy 399, osvobozených 20.*“<sup>127</sup> Od roku 1911 působila na dívčí škole Františka Festová. 1. ledna 1912 nastoupila na dívčí školu Anna Nejedlá a v srpnu toho roku byla služby v Bakově zproštěna. V říjnu 1912 přibýly do učitelského sboru dívčí školy obecné učitelky Vlasta Vrbová a A. Lukavcová, které zastupovaly nemocnou Marii Bergrovou a Boženu Škaloudovou. Ve školním roce

---

<sup>123</sup> SOkA MB, fond OMŠD Bakov nad Jizerou, kniha není očíslovaná. Protokoly z porad učitelského sboru: protokol z 9. 11. 1906.

<sup>124</sup> SOkA MB, fond OMŠD Bakov nad Jizerou, kniha není očíslovaná. Protokoly z porad učitelského sboru: protokol z 9. 11. 1906.

<sup>125</sup> SOkA MB, fond OMŠD Bakov nad Jizerou, kniha není očíslovaná. Protokoly z porad učitelského sboru: protokol z 8. 11. 1907.

<sup>126</sup> SOkA MB, fond OMŠD Bakov nad Jizerou, kniha není očíslovaná. Protokoly z porad učitelského sboru: protokol z 6. 10. 1908.

<sup>127</sup> SOkA MB, fond OMŠD Bakov nad Jizerou, kniha není očíslovaná. Protokoly z porad učitelského sboru: protokol z 5. 10. 1909.

1913/1914 vyučovala v první třídě učitelka Filoména Šolcová, ve druhé Božena Škaloudová a ve třetí Františka Jalovecká. Třídní učitelkou čtvrté třídy byla Josefa Vítková, v páté Františka Festová a v šesté Marie Bergrová. Filoména Šolcová zastávala funkci řídící učitelky až do roku 1916, kdy ji vystřídala Františka Jalovecká.

#### **4.3. Měšťanská škola chlapecká v Bakově nad Jizerou**

Chlapecká měšťanská škola byla v Bakově povolena výnosem zemské školní rady z 14. září 1906. První školní rok zde začínal v září roku 1906. První třída byla umístěna v Huňatovně na náměstí. Měšťanská škola sídlila spolu s obecnou školou chlapeckou v nové školní budově až od konce roku 1907. Ředitelem měšťanské školy byl Josef Javůrek.

Do měšťanské školy chodili chlapci přibližně od deseti let. Měli za sebou již pět ročníků na obecné škole. V prvním školním roce fungování školy byla zřízena pouze jedna třída. Jejím třídním učitelem se stal Jaroslav Koťátko. Učitelem náboženství byl kaplan Josef Fukárek. Do první třídy nastoupilo v září sedmdesát pět chlapců ve věku 10 až 13 let.<sup>128</sup> Do měšťanské školy chodily děti, které na obecné škole vynikaly a měly velmi dobrý prospěch. Vyučovalo se těmito předměty: náboženství, jazyk vyučovací (český jazyk), zeměpis, dějepis, přírodopis, přírodopyt, počty, měřičství a rýsování, kreslení, krasopis, zpěv, tělocvik a německý jazyk. Dále žáci dostávali známky za mravy, pilnost a vnější úpravu písemných prací. Pololetní vysvědčení dostávali žáci na přelomu ledna a února a výroční na konci června.

V dalším školním roce, 1907/1908, se měšťanská škola rozrostla o druhou třídu, do které postoupili žáci z loňského roku v počtu 56 chlapců.<sup>129</sup> Do první třídy nastoupilo 60 chlapců.<sup>130</sup> Třídním učitelem byl v obou třídách Jaroslav Koťátko. V této třídě vyučoval tyto předměty: český jazyk, zeměpis, dějepis, zpěv, krasopis, německý jazyk a tělocvik. Přírodovědné předměty vyučoval řídící učitel Josef Javůrek. Další předměty, počty, měřičství a rýsování, kreslení, učil František Opočenský.

Od školního roku 1908/1909 byly v bakovské měšťanské škole vždy tři třídy. Čtvrtá třída byla zřízena až ve školním roce 1922/1923. Třídním učitelem v první třídě

---

<sup>128</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 233. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>129</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 235. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>130</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 234. Výkazy docházky a prospěchu.

byl Jaroslav Lhoták, ve druhé Jaroslav Kořátko a ve třídě třetí František Opočenský. Žáci ve všech třídách se od tohoto školního roku učili také hře na housle, vyučoval ji Karel Sellner. Ve všech třech ročnících se vyučovaly stejné předměty, jen se měnili jejich vyučující. Učitelé byli schopni učit všechny předměty, ale pravděpodobně se na některé předměty specializovali. Například Jaroslav Kořátko vyučoval hlavně český a německý jazyk a také dějepis a zeměpis, ale příležitostně vyučoval i jiné předměty. František Opočenský se naopak věnoval měřičství, počtům, kreslení a rýsování. Náboženství vyučoval kaplan Josef Fukárek. V tomto roce navštěvovalo měšťanskou školu celkem 135 chlapců.<sup>131</sup> Po absolvování tří ročníků splnili žáci povinnou osmiletou docházku a získali propouštěcí vysvědčení. Na propouštěcím vysvědčení byly informace o žákovi. Bylo uvedeno datum a místo narození, jakého je vyznání a jak se jmenují a čím jsou jeho rodiče. Je zde uvedeno, kdy nastoupil žák na obecnou a kdy na měšťanskou školu. Dále jsou oznámkovány mravy a pilnost. Podepsán byl ředitel a třídní učitel.<sup>132</sup>

V roce 1909 nastoupil do školy Josef Černý a učil katechismu. Ve školním roce 1910/1911 byla první třída rozdělena na dvě oddělení a třídním učitelem byl Jaroslav Kořátko. Do třídy chodilo 68 chlapců.<sup>133</sup> Ve druhé třídě Františka Opočenského bylo 48 chlapců a ve třetí 29 chlapců.<sup>134</sup> Třídním učitelem ve třetí třídě byl Jaroslav Lhoták. Z důvodu neomluvené absence posílala místní školní rada rodičům častokrát připomenutí, ve kterém se jim připomínalo, aby své dítě do školy pravidelně posílali, jinak proti nim bude zahájeno trestní stíhání.<sup>135</sup> Několik takových případů bylo i v bakovské měšťanské škole.

Školu navštěvovalo čím dál více žáků a tak byly od školního roku 1911/1912 zřizovány paralelní třídy. František Jánský byl třídním učitelem I. A a vyučoval 37 chlapců.<sup>136</sup> Třídním učitelem I. B byl Jaroslav Lhoták a docházelo tam 41 žáků.<sup>137</sup> Žáci

---

<sup>131</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 236–238. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>132</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 243. Výkazy docházky a prospěchu (volně vložený list).

<sup>133</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 242. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>134</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 243, 244. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>135</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 248. Výkazy docházky a prospěchu (volně vložený list).

<sup>136</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 245. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>137</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 246. Výkazy docházky a prospěchu.

byli do tříd rozdělení podle abecedy. Do druhé třídy chodilo 50 žáků a do třetí 36.<sup>138</sup> Od 1. října 1912 byla zavedena koedukace na chlapecké měšťanské škole. Bylo zde povoleno studovat i dívkám. Dívčí měšťanská škola v Bakově nebyla a tak zemská školní rada povolila dívkám studovat na chlapecké měšťanské škole. Dívěk bylo přibližně 20% z celkového počtu žáků. Navštěvovaly chlapeckou měšťanku až do roku 1919, kdy byla v Bakově nad Jizerou zřízena měšťanská škola dívčí. Dívky měly oproti chlapcům navíc předmět ženské ruční práce a naopak neměly tělocvik. Ve školním roce 1912/1913 chodilo do třídy I. A 16 dívek a do druhé třídy 9 dívek.<sup>139</sup> Ve třetí třídě studovaly 3 dívky.<sup>140</sup> Dívky, které v tomto roce chodily do druhé a třetí třídy, předtím studovaly již na měšťanské škole v Mnichově Hradišti. Učitelský sbor se již po čtrnácti dnech fungování koedukace shodl na tom, „že účinek na chlapce jest prospěšný, jsou pořádnější, klidnější a pilnější.“<sup>141</sup>

Ve školním roce 1913/1914 chodilo do I. A 56 chlapců a 16 dívek a do I. B 49 chlapců.<sup>142</sup> Třídním učitelem byl Jaroslav Lhoták. Ve druhé třídě byl třídní učitel František Opočenský. Chodilo sem 59 chlapců a 11 dívek.<sup>143</sup> V této třídě vyučoval Karel Sellner i hru na housle. Třetí třídu navštěvovalo 40 chlapců a 8 dívek.<sup>144</sup> Josef Javůrek jako ředitel měšťanské školy chlapecké funkci vykonával až do odchodu do důchodu v roce 1923. Jeho nástupcem byl Jaroslav Koťátko.

Měšťanská škola poskytovala žákům vyšší vzdělání. Na měšťanských školách se dle zákona z roku 1869 učilo těmito předměty: „náboženství, jazyk a písemnosti, zeměpis a dějepis, zvláštní zření majíc k vlasti a ústavě vlastenecké, přírodopisu, přírodopytu, aritmetice, geometrii, vedení kněh, kreslení od ruky, kreslení geometrickému, krasopisu, zpěvu a tělocviku“.<sup>145</sup> Dívky se učily navíc ženské ruční

<sup>138</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 247, 248. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>139</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 250, 251. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>140</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 252. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>141</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru ze 14. 10. 1912.

<sup>142</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 253, 254. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>143</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 255. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>144</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 256. Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>145</sup> Virtuální knihovna právních předpisů. Zákon č. 62 ze 14. 5. 1869, jímžto se ustanovují pravidla vyučování na školách obecných. Říšský zákoník, s. 204. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>



práce a nauce o domácím hospodářství. Předmětů se vyučovalo více než v prvních pěti ročnících obecné školy. Německý jazyk byl na měšťanské škole povinný. Žáci na měšťanské škole byli hodnoceni podle této stupnice.

**Tabulka 2:** Stupnice hodnocení žáků na měšťanské škole.<sup>146</sup>

<b>Mravy</b>	<b>Pilnost</b>	<b>Prospěch</b>	<b>Vnější úprava písemných prací</b>
Chvalitebné	Vytrvalá	Výborný	Velmi úhledná
Uspokojivé	Náležitá	Chvalitebný	Úhledná
Zákonné	Dostatečná	Dobrý	Méně úhledná
Méně zákonné	Nestálá	Dostatečný	Neúhledná
Nezákonné	Nepatrná	Nedostatečný	Nedbalá

<sup>146</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 241. Výkazy docházky a prospěchu.

## 5. Učitelé působící na školách v Bakově nad Jizerou v letech 1869 až 1914

Kapitola se věnuje osobnostem učitelů a učitelek, kteří působili na školách v Bakově nad Jizerou v letech 1869 až 1914. První část je věnována řídicím učitelům/učitelkám. Jsou řazeni podle data působení. V další části jsou vyjmenováni učitelé a učitelky v abecedním pořadí. Seznam a doba působení všech učitelů na bakovských školách je v příloze.

### 5.1. Řídící učitelé

#### Josef Tondr<sup>147</sup>

Josef Tondr se narodil roku 1813 v Podolí u Mnichova Hradiště do rodiny truhláře. Studoval na varhanické škole v Praze. Roku 1843 se oženil s Annou Wollmanovou z Mnichova Hradiště. Tondr jako začínající učitel působil na soukromé německé škole v Mnichově Hradišti, která však brzy zanikla, pravděpodobně v roce 1847. Poté nastoupil na českou školu do Štáhlav. Roku 1852 se vrátil zpět do rodného města a nastoupil na dvoutřídní farní školu v Bakově nad Jizerou. V roce 1855 se zasadil o zřízení třetí třídy. V roce 1852 vznikla v Bakově soukromá německá škola. Tondr se na jejím vzniku pravděpodobně podílel a to zřejmě pro zvýšení svých příjmů. S podobným typem školy měl už své zkušenosti z Mnichova Hradiště. Škola sídlila ve školní budově v prostoru bytu podučitele.

V letech 1852 až 1883 působil Josef Tondr i jako ředitel bakovského kůru. 20 července roku 1854 ale žádal městskou radu o propuštění z funkce varhaníka a ředitele kůru. Důvodem byly finanční spory s duchovenstvem. Městská rada předala požadavek farnímu úřadu a ten rozhodl, že Tondr musí svou žádost odvolat. Tondr byl zdatným truhlářem a rád včelařil. Na školním dvoře si postavil dvacet úlů. Děti ve škole učil včelařství, sázet stromky a vázat knihy. V roce 1878 vystřídal Tondra ve funkci řídicího učitele Antonín Mašek.

---

<sup>147</sup> HAVEL, Alois: Dějiny školy v Bakově, in: *Bakovsko*, roč. 4, 1962, č. 4, s. 7–9.  
SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 5.

### **Antonín Mašek<sup>148</sup>**

Narodil se v obci Vyhnanice v jižních Čechách 10. ledna roku 1831. V letech 1849 až 1850 studoval podreální školu v Táboře. Vyšší reálnou školu vystudoval v Praze v letech 1851 až 1853. V roce 1856 získal vysvědčení o učitelské způsobilosti na c. k. českém ústavu učitelském v Praze. Roku 1869 na vyšší škole hospodářské v Táboře obdržel vysvědčení k výuce o polním hospodářství. V letech 1856–1862 působil ve funkci podučitele na hlavní škole ve Mšeně u Mělníka. Dalších deset let a šest měsíců vyučoval již jako učitel na filiální<sup>149</sup> škole v Lobči a od roku 1873 do 1878 měl funkci řídícího učitele.

V Bakově nad Jizerou nastoupil Mašek do funkce řídícího učitele obecné školy 23. dubna 1878 a zůstal v ní do září roku 1900. Další čtyři roky byl řídícím učitelem obecné školy chlapecké v Bakově nad Jizerou. V srpnu roku 1904 odešel do důchodu.<sup>150</sup>

### **Vojtěch Horčíčka<sup>151</sup>**

Narodil se 1. března 1841 v Bakově nad Jizerou. Navštěvoval hlavní školu a reálnou školu v Mladé Boleslavi. V roce 1867 absolvoval jednoletý učitelský kurz v Mladé Boleslavi a vysvědčení o učitelské způsobilosti pro obecné školy získal roku 1872 v Praze. Od roku 1867 působil 3 roky jako zatímní učitel na filiální škole v Lastiboři. „*Na prvním místě co zatímní učitel v Lastiboři měl 210 zlatých, byt, zahrádku.*“<sup>152</sup>

Poté byl podučitelem v obecné škole v Tatobitech. 27. července 1872 nastoupil na obecnou školu v Bakově nad Jizerou, kde vykonával dva roky funkci podučitele. Ve školním roce 1875/1876 měl funkci učitele. Poté odešel do obecné školy v Sudoměři na Mladoboleslavsku, kde se stal zatímním správcem školy. V jednotřídní škole v Sudoměři působil pouze jeden školní rok. V létě roku 1877 se vrátil na své místo učitele v Bakově. Učitelem byl až do roku 1900, kdy byl povýšen na řídícího učitele nově vzniklé dívčí školy v Bakově nad Jizerou. Zde vydržel až do konce školního roku 1908/1909, kdy odešel do penze. Od roku 1903 pobíral za funkci řídícího učitele služné ve výši 800 zlatých, k tomu pětiletý přídavek 600 zlatých a funkční přídavek 200

---

<sup>148</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 141, kniha č. 5.

<sup>149</sup> = pobočná, dceřiná

<sup>150</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 141.

<sup>151</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 59

<sup>152</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 60.

zlatých. Během své učitelské kariéry získal několik pochvalných listů za pilnost, svědomitost a horlivé vzdělávání.<sup>153</sup>

#### **František Faix<sup>154</sup>**

Narodil se 24. července 1858 v Turnově. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Vysvědčení o způsobilosti k vykonávání učitelského povolání získal v Praze v říjnu 1879. Od roku 1877 působil jako zatímní podučitel v obecné škole v Kněžmostě. V roce 1880 nastoupil do obecné školy v Bosni. Od září 1880 působil dvacet let v obecné škole v Bakově nad Jizerou jako učitel. V roce 1900 přestoupil do obecné školy chlapecké a od září 1904 do 28. února 1905 působil jako zatímní řídící učitel a poté až do konce školního roku 30. 8. 1905 jako definitivní řídící učitel. Potom odešel zpět do Kněžmosta, kde působil jako učitel i řídící učitel až do svého odchodu do penze.

#### **Josef Javůrek<sup>155</sup>**

Narodil se v Dobrušce 24. listopadu 1859. Studoval na reálné škole a na c. k. ústavu učitelském v Hradci Králové. Vysvědčení o způsobilosti k učitelskému povolání pro obecné školy získal 31. října 1889, vysvědčení o způsobilosti pro měšťanské školy obdržel 23. května 1894. Absolvoval několik kurzů na hospodářských a řemeslnických školách. V roce 1880 se stal podučitelem v obecné škole v Třebešově a od školního roku 1882/1883 působil ve funkci podučitele v pětileté obecné škole v Novém Městě nad Metují, kde zůstal dva roky a šest měsíců. V lednu roku 1885 odešel do obecné školy v Klášteře. Učitelem se zde stal již ve školním roce 1885/1886. V roce 1892 odešel do dvouleté obecné školy v Jivíně. Po čtyřech letech v roce 1896 získal místo v měšťanské dívčí škole v Mnichově Hradišti a v letech 1898–1905 vyučoval na měšťanské škole chlapecké. V roce 1905 odešel do Bakova nad Jizerou, kde se stal řídícím učitelem chlapecké obecné školy. Od října roku 1906 byl i ředitelem obecné a měšťanské školy chlapecké v Bakově nad Jizerou.

---

<sup>153</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 59.

<sup>154</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 39.

<sup>155</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 85, kniha č. 5.

### **Filoména Šolcová<sup>156</sup>**

Narodila se 8. října 1862 v Sobotce. Navštěvovala ústav ke vzdělání učitelek v Praze a vysvědčení o způsobilosti k učitelskému povolání získala v prosinci roku 1885. Po studiích v roce 1883 nastoupila jako podučitelka do obecné školy v Bakově nad Jizerou. Učitelkou se stala v roce 1891. V letech 1900–1909 byla učitelkou na obecné škole dívčí, poté se stala řídící učitelkou. Zemřela 7. února 1916.

### **Františka Jalovecká<sup>157</sup>**

Narodila se 8. března 1867 v Praze. V letech 1884–1887 vystudovala ústav ke vzdělání učitelek u svaté Anny v Praze a vysvědčení způsobilosti získala v roce 1889. V letech 1887–1892 vyučovala na obecné škole v Železném Brodě. V roce 1892 nastoupila jako podučitelka do obecné školy v Bakově nad Jizerou. V roce 1900 přešla do obecné dívčí školy jako učitelka a v roce 1916 se stala zatímní řídící učitelkou obecné školy dívčí v Bakově nad Jizerou.

## **5.2. Učitelé a podučitelé**

### **Richard Balcar<sup>158</sup>**

Narodil se 30. prosince 1859 v Sobotce. Vysvědčení o učitelské způsobilosti získal 20. dubna 1886 v Hradci Králové. Podučitelem byl v obecné škole na Branžeži a v Loukově, učitelem na Klášteře a jeden rok působil jako zatímní řídící učitel v Jivíně. Do obecné školy pětileté v Bakově nad Jizerou nastoupil 1. března 1893 a působil zde do 31. srpna 1894. Poté odešel do jednotřídní obecné školy ve Vrátně, kde byl učitelem a správcem školy. Zemřel 12. března 1905.

### **Marie Bergrová<sup>159</sup>**

Narodila se 2. května 1887 v Mladé Boleslavi. Vystudovala c. k. ústav ke vzdělání učitelek v Praze. Získala vysvědčení způsobilosti i pro výuku německého

---

<sup>156</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 213.

<sup>157</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 77.

<sup>158</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 5

<sup>159</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4 (neočíslovaná strana, strany byly v knize číslovány jen z části)

jazyka na obecných školách. Od roku 1909 působila jako učitelka na dívčí škole obecné v Bakově nad Jizerou.

### **Ferdinand Bernard<sup>160</sup>**

Narodil se 25. července 1885 v Dolním Bousově. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Získal vysvědčení o způsobilosti v roce 1906, k výuce německého jazyka v roce 1907, dále k výuce hry na housle a na klavír. V roce 1911 obdržel vysvědčení o způsobilosti k výuce o polním hospodářství. Působil na obecné škole v Bělé pod Bezdězem. 1. března 1905 nastoupil na obecnou školu chlapeckou v Bakově nad Jizerou. V září 1911 odešel do obecné školy v Kování.

### **Josef Černý<sup>161</sup>**

Narodil se 10. srpna 1880 v Rychnově nad Kněžnou. Vystudoval osmi třídní gymnázium v Rychnově nad Kněžnou a čtyři ročníky biskupského semináře v Litoměřicích. Vysvědčení o vykonané katechetské zkoušce obdržel 1. května 1905. Jako katecheta působil na měšťanské škole chlapecké od roku 1909.

### **Marie Forstová<sup>162</sup>**

Narodila se 8. září 1887 v Libáni. Vystudovala dívčí pedagogium v Chrudimi, absolvovala rok přípravky a čtyři ročníky studia. Jako zatímní učitelka na obecné škole dívčí působila od 1. září 1909 do 28. února 1911. Poté odešla do obecné školy v Klášteře a do Bakova se opět vrátila 1. září 1912.

### **Františka Festová<sup>163</sup>**

Narodila se 21. července 1885 v Nové Pace. Vystudovala soukromý učitelský ústav v Chrudimi. Působila v obecné škole dívčí v Mnichově Hradišti a v klášterské obecné škole. Poté v roce 1911 odešla do obecné školy dívčí v Bakově nad Jizerou.

---

<sup>160</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>161</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>162</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>163</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

### **Bohumil Flanderka**<sup>164</sup>

Narodil se 18. prosince 1888 v Kněžmostě. Vysvědčení o způsobilosti k výuce získal v Jičíně v roce 1911. Jako výpomocný učitel pracoval na obecné a měšťanské škole v Bakově nad Jizerou od 1. května do 30. listopadu 1909.

### **Rudolf Hema**<sup>165</sup>

Narodil se 3. září 1885 v Dolním Bousově. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Působil jako zatímní učitel na obecné škole chlapecké v Bakově nad Jizerou od 6. října 1906 do 30. listopadu 1907. Do Bakova se vrátil v září 1909. Pracoval i na obecných chlapeckých školách v Mnichově Hradišti a Bělé pod Bezdězem.

### **Josef Herbst**<sup>166</sup>

Narodil se v Neveklovicích 12. dubna 1877. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně a získal osvědčení způsobilosti pro výuku německého jazyka a pro výuku na měšťanských školách. V Bakově nad Jizerou působil na obecné škole v roce 1898 šest měsíců jako podučitel. Dále pracoval v obecných školách v Březovicích, Násedlnici, Bosni a Klášteře. V Mnichově Hradišti vyučoval na měšťanské škole dívčí.

### **Hynek Heyduk**<sup>167</sup>

Narodil se 20. března 1888 v Lomnici nad Popelkou. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Působil jako zatímní učitel na obecné škole chlapecké v Bakově nad Jizerou ve školním roce 1906/1907. Po odchodu z Bakova působil na obecných školách v Bělé pod Bezdězem, Násedlnici, Klášteře, Mukařově a Kněžmostě.

### **Vilém Hospodka**<sup>168</sup>

Narodil se 1. ledna 1876 v Praze. Studoval na c. k. ústavu ke vzdělání učitelů v Jičíně. Ve školním roce 1900/1901 působil ve funkci zatímního podučitele na obecné škole chlapecké v Bakově nad Jizerou. Od školního roku 1901/1902 působil jako

---

<sup>164</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>165</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>166</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 51.

<sup>167</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>168</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 67.

definitivní učitel na dvoutrídni obecné škole v Násedlnici. Dále vyučoval na obecných školách v Bosni, Klášteře, Žďáru a Násedlnici.

### **Jindřich Hradec<sup>169</sup>**

Narodil se 13. července 1859 v Mladé Boleslavi. Vysvědčení způsobilosti pro obecné školy získal v Praze v roce 1881. V roce 1907 získal vysvědčení způsobilosti pro měšťanské školy a v roce 1911 získal osvědčení k výuce německého jazyka. V letech 1877–1880 pracoval jako podučitel na obecné škole ve Žďáru. V roce 1881 nastoupil jako podučitel do obecné školy v Bakově nad Jizerou a roku 1883 se stal učitelem. Vyučoval zde až do konce srpna 1893. Poté nastoupil jako řídící učitel do obecné školy ve Zvířeticích. Od roku 1909 vyučoval na dívčí a chlapecké měšťanské škole v Mnichově Hradišti.

### **Milada Jakubíčková<sup>170</sup>**

Narodila se v Mladé Boleslavi 26. prosince 1879. V letech 1895–1899 studovala na ústavu ke vzdělání učitelek v Praze. Jako podučitelka působila v obecné škole dívčí v Mnichově Hradišti a v obecných školách v Bosni a Bělé pod Bezdězem. V roce 1902 nastoupila na obecnou školu dívčí v Bakově nad Jizerou na místo učitelky. Ze školy odešla v dubnu 1906.

### **František Jandl<sup>171</sup>**

Narodil se v Dolních Počernicích v Praze 8. srpna 1856. Vystudoval učitelský ústav v Praze a v roce 1879 získal vysvědčení o způsobilosti pro učitele obecných škol. V obecné škole v Bakově nad Jizerou vyučoval od 27. září 1877 do 16. prosince 1888 ve funkci podučitele. Poté odešel do obecné školy v Mnichově Hradišti, dále do Plužné a Podolí, kde se stal řídícím učitelem dvoutrídni obecné školy.

### **František Jánský<sup>172</sup>**

Narodil se 8. listopadu 1883 v Sobotce. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Získal vysvědčení o způsobilosti pro měšťanské školy a pro výuku německého jazyka

---

<sup>169</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 69.

<sup>170</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 75.

<sup>171</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 79.

<sup>172</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.



na obecných školách. Působil na obecných školách v Bosni, Mukařově a Bělé pod Bezdězem. V letech 1911–1915 vyučoval jako zatímní učitel na měšťanské škole chlapecké v Bakově nad Jizerou. Poté odešel na měšťanskou školu dívčí v Mnichově Hradišti.

### **Anna Kořínková<sup>173</sup>**

Narodila se 3. prosince 1854 ve Veselé u Mnichova Hradiště. Roku 1882 obdržela na c. k. ústavu ke vzdělání učitelek v Praze vysvědčení způsobilosti k výuce ručních prací na obecných školách. Od roku 1891 vyučovala jako industriální učitelka v Bakově nad Jizerou.

### **Ludvík Kottík<sup>174</sup>**

Narodil se 14. srpna 1874 ve Štýrsku. Vystudoval jednoletý kurs při c. k. učitelském ústavu v Praze. Vysvědčení způsobilosti pro výuku na obecných a měšťanských školách obdržel v Příbrami v letech 1897 a 1898. Působil v obecné škole v Mukařově, v Mnichově Hradišti na měšťanské škole chlapecké a na obecné škole chlapecké. V Bakově nad Jizerou vyučoval jako podučitel od 15. února do 1. září roku 1900. Z Bakova odešel do obecné školy v Násedlnici a poté do Hranic na Moravě.

### **Jaroslav Kotátko<sup>175</sup>**

Narodil se 16. července 1875 ve Veselé u Mnichova Hradiště. V letech 1891–1894 studoval v učitelském ústavu v Praze. Vysvědčení způsobilosti pro obecné školy získal roku 1896 a pro měšťanské školy roku 1906. V roce 1907 pro výuku německého jazyk. 1. listopadu 1894 nastoupil na obecnou školu v Bakově nad Jizerou do funkce podučitele. V roce 1898 půl roku působil jako učitel v Násedlnici. Poté se vrátil do Bakova. Od prosince 1900 vyučoval na obecné škole chlapecké od října 1906 na měšťanské škole chlapecké.<sup>176</sup>

---

<sup>173</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 97.

<sup>174</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 101

<sup>175</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 105.

<sup>176</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 105.

### **Anna Kot'átková<sup>177</sup>**

Narodila se 28. července 1891 v Březince. Vystudovala učitelský ústav v Kladně a vysvědčení o způsobilosti k výuce získala v Praze v roce 1905. Jako zatímní učitelka působila na dívčí škole obecné v Bakově nad Jizerou od 11. prosince 1912 do 31. ledna 1913 a od 16. září 1913 do 30. dubna 1914. Pracovala i na obecných školách v Klášteře a Bělé pod Bezdězem a na Obecné škole dívčí v Mnichově Hradišti.

### **Antonín Langlamer<sup>178</sup>**

Narodil se 13. června 1870 v Jičíně, kde vystudoval c. k. učitelský ústav v letech 1886–1891. Působil na obecných školách v Drahoticích, Bosni a ve Veselé. Poté nastoupil roku 1898 jako zatímní podučitel do obecné školy v Bakově. V roce 1900 odešel do obecné školy chlapecké v Mnichově Hradišti.

### **Jaroslav Lhoták<sup>179</sup>**

Narodil se 15. dubna 1882 v Daliměřicích. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Obdržel zde vysvědčení způsobilosti pro výuku v obecných a měšťanských školách, pro výuku německého jazyka na měšťanských školách a výuku o polním hospodářství. Vyučoval na obecných školách v Bohuslavcích, Hrádku a Bělé pod Bezdězem. Od roku 1908 byl odborným učitelem na měšťanské škole chlapecké v Bakově nad Jizerou.

### **Stanislav Malý<sup>180</sup>**

Narodil se 29. května 1888 v Buštěhradu. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Hradci Králové a získal zde vysvědčení o způsobilosti v roce 1911. Působil na obecných školách v Mukařově, Klášteře a ve Zvířeticích. Do Bakova nad Jizerou na obecnou školu chlapeckou nastoupil 1. září 1912.

---

<sup>177</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>178</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 129.

<sup>179</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>180</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

### **Lidmila Marušková<sup>181</sup>**

Narodila se 24. dubna 1884 ve Svijanech. Vystudovala dívčí pedagogium císaře a krále Františka Josefa I. v Chrudimi. Vysvědčení o způsobilosti získala v Jičíně roku 1906 a vysvědčení o způsobilosti pro výuku na měšťanských školách v Praze roku 1908. Jako výpomocná učitelka působila na dívčí škole obecné v Bakově nad Jizerou v letech 1904 až 1905, definitivní učitelkou byla v letech 1906 až 1909. Mezitím pracovala na obecné škole v Bělé pod Bezdězem. Z Bakova odešla do měšťanské dívčí školy v České Skalici. Místo učitelky opustila v roce 1910 po provdání.

### **František Mládek<sup>182</sup>**

Narodil se 25. prosince 1885 v Košťálově. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Zde obdržel vysvědčení o způsobilosti pro měšťanské školy a pro výuku o polním hospodářství. Zatímním učitelem na obecné škole v Bakově nad Jizerou byl od 1. března do 31. srpna 1902. Dále působil na obecných školách v Lobči, Klášteře, Bělé pod Bezdězem a v Loukově a Loukovci.

### **Miloslava Mynářská<sup>183</sup>**

Narodila se 8. června 1879 v Praze. Vystudovala c. k. ústav ke vzdělání učitelek v Praze. Pracovala na obecné škole chlapecké v Úpici. Poté 1. února 1901 nastoupila na obecnou školu dívčí v Bakově nad Jizerou jako výpomocná učitelka. Byla zde do 1. září 1901. Odtud odešla na obecnou školu v Bělé pod Bezdězem jako zatímní učitelka. V září roku 1902 učila opět v Bakově jako výpomocná učitelka. Poté působila opět v Bělé pod Bezdězem, v obecné škole v Klášteře a v obecné škole dívčí v Mnichově Hradišti.

### **Anna Nejedlá<sup>184</sup>**

Narodila se 13. září 1890 v Bosni. Vystudovala soukromý učitelský ústav u svaté Anny v Praze. Výpomocnou učitelkou byla na obecné škole dívčí v Bakově nad Jizerou od 1. ledna do 31. srpna 1912. Působila i na obecných školách v Mnichově Hradišti a Klášteře.

---

<sup>181</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>182</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>183</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 257.

<sup>184</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

### **Josef Nejedlý<sup>185</sup>**

Narodil se 23. listopadu 1849 v Dětenicích u Libáně. Studoval na nižší reálné škole v Mladé Boleslavi. Absolvoval jednoleté studium pro učitele v Mladé Boleslavi. Mluvil česky a německy. Od října roku 1867 do července 1868 působil ve funkci provizorního podučitele v Lysé nad Labem. Další školní rok byl podučitelem na farní škole v Dolním Bousově. 17. října 1869 nastoupil do funkce podučitele na triviální škole v Bakově. Roku 1873 se stal učitelem. Působil zde do roku 1877.

### **Alois Netáhlík<sup>186</sup>**

Narodil se 28. března 1868 v Kouřimí. V letech 1883–1887 studoval na c. k. ústavu ke vzdělání učitelů v Praze. V roce 1901 absolvoval kurs pro učitele pokračovacích škol průmyslových v Praze.<sup>187</sup> Jako podučitel pracoval na obecných školách v Mnichově Hradišti a Sudoměři. Poté se stal správcem obecné školy jednotřídní v Rovči. Odtud odešel do obecné školy v Klášteře. V letech 1897–1900 byl učitelem na obecné škole v Bakově nad Jizerou. V roce 1900 přestoupil na obecnou školu chlapeckou v Bakově nad Jizerou.

### **František Opočenský<sup>188</sup>**

Narodil se ve Václaví 1. srpna 1865. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně v letech 1882–1886. V roce 1891 získal vysvědčení o způsobilosti k výuce o polním hospodářství a v roce 1906 vysvědčení o způsobilosti učit na měšťanských školách. Ve funkci podučitele vyučoval na obecných školách ve Vyskeři a Skalsku. Poté se stal zatímním řídícím učitelem v obecné škole na Branžeži a po čtyřech měsících učitelem v Kováni. V letech 1901–1907 působil v obecné škole chlapecké v Mnichově Hradišti. Od roku 1907 byl učitelem na měšťanské škole chlapecké v Bakově nad Jizerou.

### **Jan Poppr<sup>189</sup>**

Narodil se 29. května 1855 v Bělé pod Bezdězem. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně v letech 1873–1876. Vysvědčení o způsobilosti učitele získal v Praze

---

<sup>185</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 157, kniha č. 5.

<sup>186</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 159.

<sup>187</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2 Protokoly z porad učitelského sboru. S. 77.

<sup>188</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 167.

<sup>189</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 173, kniha č. 5.

roku 1879. Ve školním roce 1879/1880 nastoupil do funkce učitele na obecné škole v Bakově nad Jizerou. Poté na rok odešel do Kováně, kde byl zatímním řídícím učitelem. V letech 1882–1892 vyučoval opět v Bakově. V roce 1892 se vrátil na místo definitivního řídícího učitele v Kováni. Bylo mu uděleno sedm pochvalných listů za výkon funkce podučitele a učitele.

### **František Rejzek<sup>190</sup>**

Narodil se 28. listopadu 1860 v Mukařově. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Jako podučitel působil na obecných školách v Lobči, Sudoměři a Bosni. V roce 1892 nastoupil jako zatímní učitel na obecné škole v Bakově nad Jizerou, kde strávil jeden školní rok. Poté odešel na obecnou školu ve Strážišti, jejímž se stal správcem. Odtud odešel zpět do Sudoměře, kde byl již řídícím učitelem obecné školy.

### **Karel Sellner<sup>191</sup>**

Narodil se 23. října 1873 v Daliměřicích. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Hradci Králové, kde roku 1894 získal vysvědčení o způsobilosti. V Jičíně roku 1907 obdržel vysvědčení o způsobilosti k výuce hry na housle, v roce 1910 k výuce o polním hospodářství a v roce 1913 k výuce na měšťanských školách. Na obecných školách v Loukovci, Násedlnici a Březovicích působil jako podučitel. Poté se stal učitelem na obecné škole v Klášteře. V roce 1905 přišel do obecné školy chlapecké v Bakově nad Jizerou a o rok později přestoupil na nově vzniklou měšťanskou školu chlapeckou. V roce 1916 odešel do války a po návratu v roce 1918 opět nastoupil do bakovské školy. V roce 1919 se stal okresním školním inspektorem.

Již od nástupu na bakovskou obecnou školu se věnoval literární činnosti. Zaměřoval se na historické a vlastivědné práce z rodného regionu. Mezi jeho díla patří: *Popis soudního okresu mnichovohradišťského*, *Pověsti okresu bělského*, *Geologie okresu mladoboleslavského*, *Kronika školství mladoboleslavského okresu* a další.

### **Marie Stehlíčková<sup>192</sup>**

Narodila se 1. ledna 1859 v Sobotce. Vystudovala učitelský ústav v Praze. Zde získala vysvědčení o způsobilosti k výuce na obecných a měšťanských školách

---

<sup>190</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 189.

<sup>191</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 187.

<sup>192</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 191.

a k výuce německého jazyka na obecných školách. V Hradci Králové získala vysvědčení o způsobilosti k výuce německého jazyka na měšťanských školách. Působila na obecných školách v Sobotce a Bělé pod Bezdězem. Poté nastoupila jako zatímní učitelka do obecné školy v Bakově nad Jizerou, kde vyučovala ve školním roce 1894/1895. Z Bakova odešla do Mnichova Hradiště.

### **Božena Steinichová<sup>193</sup>**

Narodila se 28. května 1867 v Benátkách nad Jizerou. V letech 1884–1887 studovala na c. k. ústavu ke vzdělání učitelek v Praze. Od roku 1887 působila na obecné škole v Klášteře. V roce 1909 nastoupila na místo učitelky na obecnou školu chlapeckou v Bakově nad Jizerou. V roce 1916 přestoupila na obecnou školu dívčí.

### **František Šetřil<sup>194</sup>**

Narodil se 1. ledna 1842 v Kotelsku. V roce 1865 absolvoval jednoletý kurz ke vzdělání učitelů při hlavní škole v Mladé Boleslavi. Vysvědčení o způsobilosti k výuce získal v Litoměřicích v roce 1868. V letech 1864–1869 byl učitelem na triviální škole v Bakově nad Jizerou. Poté působil na obecných školách v Mohelnici a ve Žďáru. 24. října 1905 odešel do penze.

### **Marie Šetřilová<sup>195</sup>**

Narodila se 6. srpna 1879 ve Žďáru. Vystudovala český soukromý ústav pro učitelky v Kutné Hoře. Vyučovala na obecných školách v Rtyni a Bělé pod Bezdězem. V době od 1. září 1901 do 15. ledna 1902 působila jako výpomocná učitelka na obecné škole dívčí v Bakově nad Jizerou. Poté se svého místa vzdala a jinde již neučila.

### **Božena Škaloudová<sup>196</sup>**

Narodila se 18. prosince 1869 v Praze. Vystudovala c. k. český ústav pro učitelky v Praze. Vysvědčení o způsobilosti získala v roce 1892. Působila na obecných školách v Lomnici, Železném Brodě a Bělé pod Bezdězem. V roce 1893 nastoupila jako

---

<sup>193</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 193.

<sup>194</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 203.

<sup>195</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>196</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 211.

podučitelka na obecnou školu v Bakově nad Jizerou. Roku 1900 přestoupila na obecnou školu dívčí na místo učitelky.

#### **Anna Škrdllová<sup>197</sup>**

Narodila se 16. ledna 1882 v Turnově. Vystudovala český soukromý ústav ke vzdělání učitelek u sv. Anny v Praze. Od 16. ledna do 15. července 1902 působila jako výpomocná učitelka na obecné škole dívčí v Bakově nad Jizerou. Poté byla propuštěna.

#### **Josef Špalek<sup>198</sup>**

Narodil se v Horkách u Bakova nad Jizerou 25. října 1866. Studoval na gymnáziu v Mladé Boleslavi a jeden rok na právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Ve funkci výpomocného podučitele pracoval na obecných školách ve Veselém, v Podolí, Mnichově Hradišti, ve Vyskeři, Sudoměři a v Mukařově. Od října roku 1896 vyučoval sedm měsíců na obecné škole v Bakově nad Jizerou. Do Bakova se vrátil roku 1901 a působil jako výpomocný učitel v obecné škole chlapecké v Bakově nad Jizerou.

#### **Marie Šťovíčková<sup>199</sup>**

Narodila se 4. května 1885 v Praze. Vysvědčení o způsobilosti získala roku 1908 a vysvědčení způsobilosti pro výuku německého jazyka na obecných školách získala v roce 1910. Od 1. května 1906 působila jako zatímní učitelka na dívčí škole obecné v Bakově nad Jizerou. Na své místo rezignovala 31. července 1912.

#### **Josefa Vítková<sup>200</sup>**

Narodila se 19. března 1895 v Březnici. Vystudovala dívčí lyceum v Českých Budějovicích. Vysvědčení o způsobilosti získala v Příbrami roku 1910 a pro výuku německého jazyka na obecných školách v roce 1911. Pro měšťanské školy ho obdržela roku 1915. V obecné škole dívčí v Bakově nad Jizerou působila od 1. září 1907 do 31. července 1908 a od 3. do 31. prosince 1908 jako výpomocná učitelka. Od 1. září 1910 působila jako zatímní učitelka. Mezitím pracovala na obecných školách v Mnichově Hradišti a Bělé pod Bezdězem.

---

<sup>197</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>198</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>199</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>200</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

### **Josef Vlček<sup>201</sup>**

Narodil se 8. února 1842 v Bukovnu. Podučitelem se vyučil na jednoletém kurzu v ústavu pro vzdělávání učitelů v Mladé Boleslavi v roce 1859. Roku 1865 získal v Litoměřicích vysvědčení o způsobilosti výkonu funkce učitele na národních obecných školách. V roce 1867 se zapsal do druhého ročníku ústavu pro vzdělání učitelů v Praze a získal vysvědčení o způsobilosti vyučování na obecných školách. Hovořil česky i německy. V letech 1860 až 1863 byl zaměstnán ve funkci podučitele v Libošovicích a v letech 1863 až 1866 působil v Kosmonosích. Od roku 1867 pracoval rok v Chotětově. Od listopadu roku 1869 působil již jako učitel v klášterní škole v Bělé pod Bezdězem. Do obecné školy v Bakově nastoupil Vlček roku 1873 a byl zde do srpna 1878.

### **Otakar Vrána<sup>202</sup>**

Narodil se 23. listopadu 1877 v Sobotce. Vystudoval učitelský ústav v Jičíně a vysvědčení o způsobilosti pro obecné školy získal roku 1899. Působil jako podučitel na obecných školách v Kounově, Mladějově a Mnichově Hradišti. Podučitelem na obecné škole v Bakově nad Jizerou byl od 15. února do 1. září 1900. Poté působil opět v Mnichově Hradišti, v Solci a v Kněžmostě, zde již jako učitel.

### **Bohumil Zajíc<sup>203</sup>**

Narodil se 14. května 1875 v Bělé u Lomnice nad Popelkou. V letech 1893–1896 vystudoval c. k. ústav ke vzdělání učitelů v Jičíně. Ve funkci podučitele vyučoval na obecných školách ve Skalsku, v Kněžmostě, Bosni a Žďáru. Podučitelem na obecné škole chlapecké v Bakově nad Jizerou byl v letech 1901–1905. Poté odešel do Veselé jako učitel I. třídy.

### **Josef Žďárský<sup>204</sup>**

Narodil se 23. června 1860 v Bukovině u Turnova. Vystudoval c. k. český ústav učitelský v Jičíně. V letech 1875–1879. Vysvědčení o způsobilosti získal v roce 1884. Působil na obecných školách v Březině, Klášteře, Mnichově Hradišti, v Loukovci

---

<sup>201</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 235, kniha č. 5.

<sup>202</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 239.

<sup>203</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 241.

<sup>204</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, s. 245.



a Plužné. V roce 1883 nastoupil jako řídící učitel do obecné školy dvoutřídní ve Zvířeticích. Poté odešel do Bakova, kde v letech 1893–1900 působil jako učitel na obecné škole. V letech 1900–1902 byl učitelem na dívčí škole obecné v Bakově. Zemřel 12. září 1902.

### **Josef Žofka<sup>205</sup>**

Narodil se 14. června 1884 v Příchvoji. Vystudoval c. k. učitelský ústav v Jičíně. Od 1. září 1904 do 28. února 1905 působil jako zatímní učitel na obecné škole chlapecké. Dále vyučoval na obecných školách v Březovicích, Bělé pod Bezdězem a Lobči.

Vzdělávání učitelů se řídilo zákonem ze 14. května 1869. Vzdělávací kurs pro učitele trval 4 roky. Bakovští učitelé studovali převážně na c. k. ústavu ke vzdělání učitelů v Jičíně nebo na c. k. českém ústavu učitelském v Praze. Objevuje se i c. k. učitelský ústav v Hradci Králové. Někteří starší učitelé absolvovali pouze jednoletý učitelský kurz při hlavní škole v Mladé Boleslavi. Učitelky ženy studovaly na c. k. ústavech pro vzdělání učitelek ve stejných městech. Dále také v Kladně. Studovaly ještě na dalších soukromých školách v Praze na českém soukromém ústavu ke vzdělání učitelek u sv. Anny, v Kutné Hoře na českém soukromém ústavu pro učitelky a v Chrudimi na soukromém učitelském ústavu.

Po studiu získávali učitelé i učitelky vysvědčení dospělosti a po dvou letech praxe vysvědčení o způsobilosti k výuce na obecných nebo měšťanských školách, či k výuce speciálních předmětů, například hra na housle, klavír, německý jazyk, nebo o polním hospodářství či ručních prací. *„Vysvědčení dospělosti činí kandidáta způsobilým jedině k tomu, aby mohl zřízen býti za mladšího učitele nebo za provisorního učitele. Aby však mohl definitivně ustanoven býti za učitele, potřebí má vysvědčení způsobilosti učitelské, kteréhož nabude zkouškou způsobilosti, když byl nejméně dvě léta ve škole a prakticky vyučoval. Vysvědčením způsobilosti učitelské vyřkne se, že kandidát jest schopen vyučovati na školách měšťanských bez omezení, nebo jenom na školách obyčejných.“*<sup>206</sup>

---

<sup>205</sup> SOkA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4.

<sup>206</sup> Virtuální knihovna právních předpisů. Zákon č. 62 ze 14. 5. 1869, jímžto se ustanovují pravidla vyučování na školách obecných. Říšský zákoník, s. 206 § 38. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>

## **Závěr**

Cílem bakalářské práce bylo popsat vznik a vývoj základního školství v Bakově nad Jizerou v období od vydání Říšského zákona v roce 1869 do první světové války. Tento cíl byl na základě prostudovaných archivních pramenů splněn. V úvodních kapitolách jsem shrnula dějiny města Bakov nad Jizerou a vývoj školství v Bakově od jeho vzniku až do roku 1869. V hlavní části textu byl popsán vznik a rozvoj obecné školy v Bakově nad Jizerou. Zachyceno bylo rozdělení obecné školy na obecnou školu chlapeckou a obecnou školu dívčí. Součástí této kapitoly je i popis vzniku měšťanské školy chlapecké. Napříč kapitolami je popsán i rozvoj školních budov, od dřevěného domku po honosnou novorenesanční budovu z roku 1906. Konec práce je zaměřen na učitele, kteří v daném období na bakovských školách působili. V příloze lze nalézt kompletní seznam učitelů a počty žáků z bakovských škol ve studovaném období.

## **Použité prameny**

1. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Archiv města Bakov nad Jizerou
2. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Obecná a měšťanská škola dívčí Bakov nad Jizerou
3. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Obecná a měšťanská škola chlapecká Bakov nad Jizerou
4. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Obecná škola Bakov nad Jizerou
5. Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Mladá Boleslav, fond:  
Okresní školní výbor Mnichovo Hradiště

## Použitá literatura

1. BEDNÁŘ, Vladimír: *Bakov nad Jizerou v zrcadle staletí*. Bakov nad Jizerou, Městský úřad Bakov nad Jizerou 1997.
2. BEDNÁŘ, Vladimír: Bakovské školství v konci 18. století, in: *Bakovsko*, roč. 2, 2003, č. 7, s. 3.
3. BEDNÁŘ, Vladimír: Z historie divadelního sdružení Tyl v Bakově, in: *Bakovsko*, roč. 2, 2003, č. 8, s. 5.
4. BEDNÁŘ, Vladimír: 120 let bakovského Sokola, in: *Bakovsko*, roč. 4, 2005, č. 6, s. 8, 9, č. 10, s. 9.
5. BENEŠ, Luděk – KOTLABA, Radek – MATTA, Jiří: *Mladoboleslavsko v proměnách času*. Praha, Libri 1997, ISBN 80-85983-34-6.
6. ČADSKÁ, Milada – ŠTVERÁK, Vladimír: *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. Praha, Karolinum 2001, ISBN 80-7184-797-6.
7. HÁBL, Jan – JANIŠ, Kamil: *Přehled dějiny pedagogiky*. Hradec Králové, Gaudeamus 2010, ISBN 978-80-7435-044-3.
8. HAVEL, Alois: Dějiny školy v Bakově, in: *Bakovsko*, roč. 3–5, 1961–1963.
9. HEROLD, Jan Adolf: *Mnichovohradištsko: Přírodou a památkami*. Mnichovo Hradiště, Odbor K. Č. T. 1914.
10. KÁDNER, Otakar: *Vývoj a dnešní soustava školství. Díl 1*. Praha, Sfinx Bohumil Janda 1929.
11. KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 1*. Praha, Libri 1996, ISBN 80-85983-13-3.
12. KASPER, Tomáš – KASPEROVÁ, Dana: *Dějiny pedagogiky*. Praha, Grada 2008, ISBN 978-80-247-2429-4.
13. LENDEROVÁ, Milena – RÝDL, Karel: *Radostné dětství?* Praha, Paseka 2006, ISBN 80-7185-647-9.
14. PROFOUS, Antonín: *Místní jména v Čechách: Jejich vznik, původní význam a změny*. Praha, Česká akademie věd a umění 1947.
15. SELLNER, Karel: *Popis soudního okresu Mnichovohradištského*. Bakov nad Jizerou, Nákladem Karla Sellnera 1906.
16. ŠAFRÁNEK, Jan: *Školy české. Obraz jejich vývoje a osudů. 2. svazek. 1848–1913*, Praha, nákladem Matice české 1918.

17. ŠIMÁK, Josef Vítězslav: *Dějinné paměti okresu mnichovohradištského. Díl 1.* Praha, Okresní výbor Mnichovo-Hradištský 1917.
18. ŠIMÁK, Josef Vítězslav: *Soupis památek historických a uměleckých v okrese mnichovohradištském. Díl 1.* Praha, Archeol. komise při Čes. akad. věd. a umění 1930.
19. TOMANDLOVÁ, Eva: Jiří Ignác Linek a hudební život v Bakově, in: *Bakovsko*, roč. 1, 1959, č. 8, s. 2–6.
20. VÁŇOVÁ, Růžena – RÝDL, Karel – VALENTA, Josef: *Výchova a vzdělání v českých dějinách. Díl 3.*, Praha, SPN 1996, ISBN 80-7066-143-7.
21. *Virtuální knihovna právních předpisů. Zákon č. 62 ze 14. 5. 1869, jímžto se ustanovují pravidla vyučování na školách obecných.* Říšský zákoník, s. 201–215. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z:  
<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>
22. *Virtuální knihovna právních předpisů. Nařízení, vydané od ministra záležitostí duchovních a vyučování, jímžto se vydává řád školní a vyučovací pro obyčejné školy obecné ze dne 20. srpna 1870.* Říšský zákoník, s. 219–233. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z:  
<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>
23. *Virtuální knihovna právních předpisů. Zákon z 2. května 1883, kterýmž se mění některá ustanovení zákona ze dne 14. května 1869. (Z. Ř. č. 62.).* Říšský zákoník, s. 199–206. [online]. [vid. 17. 5. 2013]. Dostupné z:  
<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>

## Příloha A

Seznam učitelů/učitelek působících na bakovských školách v letech 1869–1914.<sup>207</sup>

Jméno	Doba působení na bakovských školách
Balcar Richard	1. 3. 1893 - 31. 8. 1894
Beránek Anton	1884 - 1885
Bergrová Marie*	1909 - ---
Bernard Ferdinand	1905 - 1911
Březinková Marie	1894
Culík Jaroslav	1907 - 1906
Černý Josef *	1909 - ---
Fajx František	1880 - 1905
Festová Františka*	1911 - ---
Flanderka Bohumil	1. 5. - 30. 11. 1909
Forstová Marie	1. 9 1909 - 28. 2 1911, 1. 9. 1912 - ---
Hema Rudolf	6. 10. 1906 - 30. 11. 1907, 1909 - ---
Herbst Josef	1898
Herbst Josef	1898
Heyduk Hynek	1906 - 1907
Hořčíčka Josef	1872 - 1909
Hospodka Vilém	1900 - 1901
Hradec Jindřich	1881 - 1893
Jakubíčková Milada	1902 - 1906
Jalovecká Františka*	1892 - ---
Jandl František	27. 9. 1877 - 16. 12. 1888
Jánský František	1911 - 1915
Javůrek Josef*	1905 - ---
Javůrková Františka	1889 - 1890

<sup>207</sup> SOKA MB, fond OŠV MH, kniha č. 4, 5.

SOKA MB, fond OMŠD Bakov nad Jizerou, kniha není očíslovaná. Protokoly z porad učitelského sboru.

SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 2. Protokoly z porad učitelského sboru.

Kárník Otto	1890 - 1895
Koloc Antonín	1884 - 1885
Koloc Josef	1879 - 1880
Kořínková Anna*	1891 - ---
Koťátko Jaroslav*	1894 - ---
Koťátková Anna	11. 12. 1912 - 31. 1. 1913, 16. 9. 1913 - 30. 4. 1914
Kottík Ludvík	15. 2. - 1. 9. 1900
Lachman Miroslav	1873 - 1874
Langlamer Antonín	1898 - 1900
Lhoták Jaroslav*	1908 - ---
Malý Stanislav*	1912 - ---
Marek Jan	1879
Marek Jan	1878 - 1880
Marušková Lidmila	1904 - 1905, 1906 - 1909
Mašek Antonín	1878 - 1904
Mejsnar Karel	1. 6 - 31. 8. 1912
Mládek František	1. 3. - 31. 8. 1902
Mynářská Miloslava	1. 2. - 1. 9. 1901
Nejdelý Josef	1869 - 1877
Nejedlá Anna	1. 1. - 31. 8. 1912
Netáhlík Alois*	1897 - ---
Opočenský František	1907
Pečínková Albina	1899
Poppr Jan	1880 - 1881, 1882 - 1892
Rejzek František	1892
Sellner Karel	1905 - 1916
Stehlíčková Marie	1894 - 1895
Steinichová Božena*	1909 - ---
Šetřil František	1864 - 1869
Šetřilová Marie	1. 9. 1901 - 15. 1. 1902
Škaloudová Božena*	1893 - ---
Škrdllová Anna	16. 1. - 15. 7. 1902

Šolcová Filoména	1883 - 1916
Špalek Josef	1896, 1901
Šťovíček Václav	1878 - 1880
Šťovíčková Marie	1. 5. 1906 - 31. 8. 1912
Tondr Josef	1852 - 1878
Vítková Josefa*	1907 - 1908, 1910 - ---
Vlček Josef	1873 - 1878
Vrána Otakar	15. 2. - 1. 9. 1900
Wagenknecht František	1. - 31. 3. 1911
Zajíc Bohumil	1901 - 1905
Žďárský Josef	1893 - 1902
Žofka Josef	1. 9. 1904 - 28. 2. 1905

\*působili na bakovských školách i po roce 1914.



## Příloha B

Počty žáků na obecné škole v Bakově nad Jizerou v letech 1869–1900.<sup>208</sup>

Školní rok	1. třída			2. třída			3. třída			4. třída			5. třída			Celkem
	Ch	D	C	Ch	D	C	Ch	D	C	Ch	D	C	Ch	D	C	
<b>1869/1870</b>	94	119	<b>213</b>	?	?	?	?	?	?	-	-	-	-	-	-	<b>426</b>
<b>1870/1871</b>	114	114	<b>228</b>	93	72	<b>165</b>	51	42	<b>93</b>	-	-	-	-	-	-	<b>972</b>
<b>1871/1872</b>	73	86	<b>159</b>	91	55	<b>146</b>	50	33	<b>83</b>	-	-	-	-	-	-	<b>776</b>
<b>1872/1873</b>	100	118	<b>218</b>	33	37	<b>70</b>	?	?	?	?	?	?	-	-	-	<b>576</b>
<b>1873/1874</b>	89	94	<b>183</b>	48	56	<b>104</b>	61	52	<b>113</b>	57	36	<b>93</b>	50	45	<b>95</b>	<b>1176</b>
<b>1874/1875</b>	92	94	<b>186</b>	50	62	<b>102</b>	51	43	<b>94</b>	69	43	<b>112</b>	66	50	<b>116</b>	<b>1230</b>
<b>1876/1877</b>	72	75	<b>147</b>	59	73	<b>132</b>	59	64	<b>153</b>	56	42	<b>98</b>	66	33	<b>99</b>	<b>1228</b>
<b>1879/1880</b>	66	78	<b>144</b>	70	60	<b>130</b>	62	44	<b>106</b>	134	106	<b>240</b>	115	-	<b>115</b>	<b>1470</b>
<b>1884/1885</b>	42	40	<b>82</b>	59	57	<b>116</b>	43	53	<b>96</b>	68	76	<b>114</b>	102	101	<b>103</b>	<b>1152</b>
<b>1889/1890</b>	45	56	<b>101</b>	52	44	<b>96</b>	45	56	<b>101</b>	103	89	<b>192</b>	96	96	<b>192</b>	<b>1364</b>
<b>1894/1895</b>	64	56	<b>120</b>	57	49	<b>160</b>	46	56	<b>102</b>	85	83	<b>168</b>	99	115	<b>214</b>	<b>1474</b>
<b>1899/1900</b>	45	47	<b>92</b>	55	50	<b>105</b>	53	53	<b>106</b>	86	85	<b>171</b>	74	101	<b>175</b>	<b>1298</b>

Počty žáků na obecné škole chlapecké v Bakově nad Jizerou v letech 1900–1914.<sup>209</sup>

Školní rok	1. třída	2. třída	3. třída	4. třída	5. třída	Celkem
<b>1900/1901</b>	63	43	60	97	106	<b>369</b>
<b>1905/1906</b>	64	62	62	97	94	<b>379</b>
<b>1909/1910</b>	49	58	64	65	67	<b>303</b>
<b>1913/1914</b>	?	50	58	54	63	<b>225</b>

<sup>208</sup> SOkA MB, fond OŠ Bakov nad Jizerou, kniha č. 1–33, 45–48, 76–82, 106–112, 148–157, 198–207.

Výkazy docházky a prospěchu.

<sup>209</sup> SOkA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 7–11, 32–36, 53–57, 73–76. Výkazy docházky a prospěchu.

Počty žáků na měšťanské škole chlapecké v Bakově nad Jizerou v letech 1906–1914.<sup>210</sup>

Školní rok	1. třída			2. třída		3. třída		Celkem
	A.	Dívky	B.		Dívky		Dívky	
<b>1906/1907</b>	75	-	-	-	-	-	-	<b>75</b>
<b>1907/1908</b>	60	-	-	56	-	-	-	<b>116</b>
<b>1908/1909</b>	65	-	-	39	-	31	-	<b>135</b>
<b>1909/1910</b>	81	-	-	44	-	23	-	<b>148</b>
<b>1910/1911</b>	68	-	-	48	-	29	-	<b>145</b>
<b>1911/1912</b>	83	-	41	50	-	36	-	<b>210</b>
<b>1912/1913</b>	42	16	49	56	9	38	3	<b>213</b>
<b>1913/1914</b>	56	16	49	59	11	40	8	<b>239</b>

<sup>210</sup> SOKA MB, fond OMŠCH Bakov nad Jizerou, kniha č. 233–256. Výkazy docházky a prospěchu.